

शिक्षण मंडळ, कराड संचालित

महिला महाविद्यालय, कराड

आय. क्यू. ए. सी. आणि मराठी विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित

ऑनलाईन राष्ट्रीय चर्चासत्र

विषय- अशोक पवार यांचे जीवन संघर्ष मांडणारे आत्मकथन : बिराड

शनिवार, दि. २०/०५/२०२३

वेळ :- सायं. - ०५ ते ०७

कार्यक्रम पत्रिका

- प्रास्ताविक : प्रो. (डॉ.) सुहासकुमार बोबडे
मराठी विभाग प्रमुख
- साधनव्यक्ती परिचय व सूत्रसंचालन : श्री. विलास सुर्वे
- साधनव्यक्तीचे मार्गदर्शन : प्रो. (डॉ.) अनंता सूर
प्रोफेसर व मराठी विभाग प्रमुख,
श्री गजानन महाराज महाविद्यालय,
मुकुटबन, ता. झरी, जि. यवतमाळ
- अध्यक्षीय मनोगत : प्रो. (डॉ.) इला जोगी
प्राचार्य, महिला महाविद्यालय, कराड
- आभार : प्रो. (डॉ.) उज्वला ताठे

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

महिला महाविद्यालय, कराड येथील अशोक पवार
यांच्या विराड आत्मचरित्रावरील राष्ट्रीय वेबिनारचा उद्घाटन.

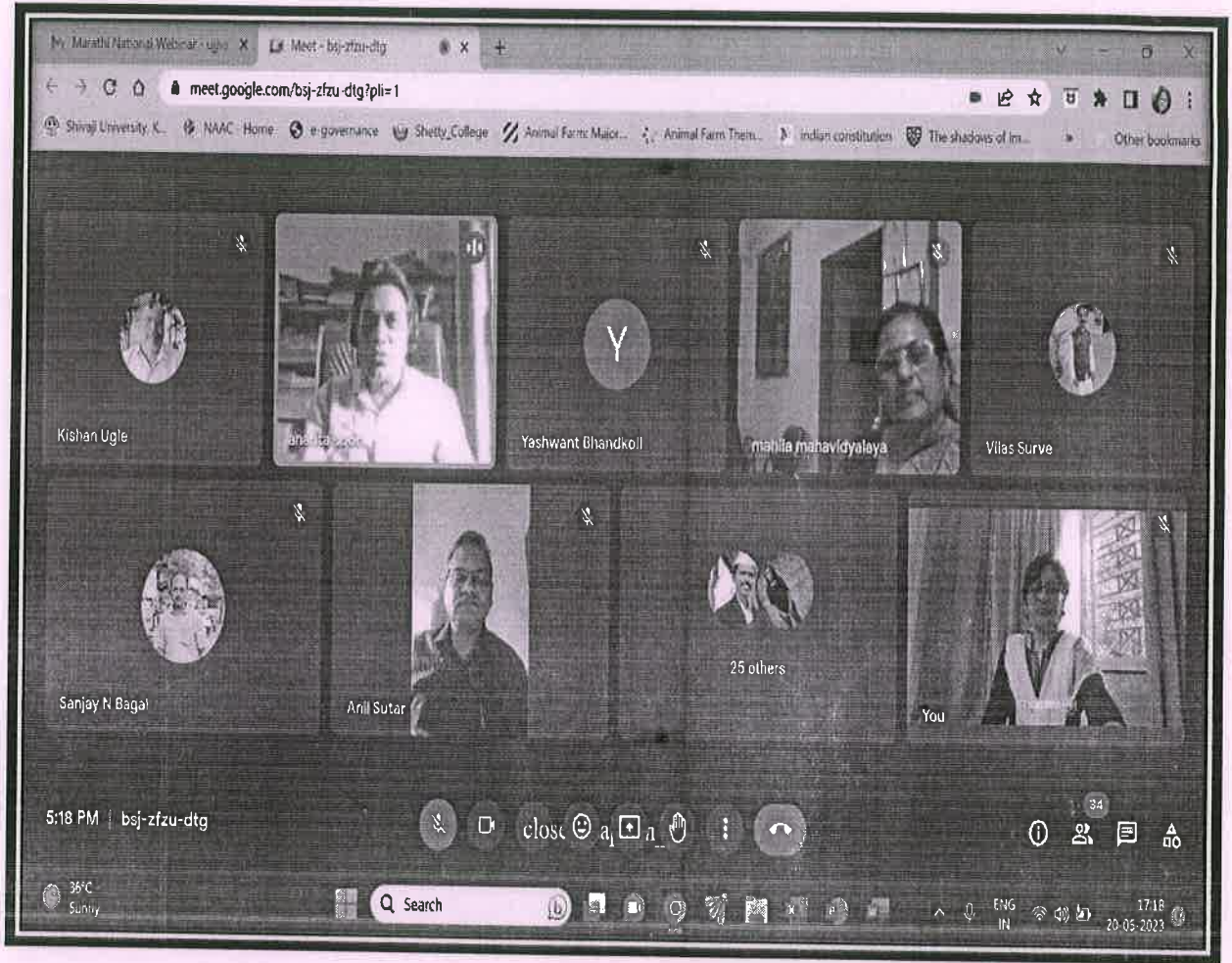
महिला महाविद्यालय, कराड येथे सोमवार दि. २२ मे २०२३
रोजी मराठी विभागाच्या वतीने 'अशोक पवार यांच्या विराड
आत्मचरित्रातील संघर्ष' ह्या विषयावर राष्ट्रीय वेबिनारचे आयोजन
करण्यात आले होते. ह्या वेबिनारमध्ये १५० हून जाधिक वाढमय प्रेमी
अभ्यासकांनी सहभाग घेता. साधनव्यक्ती म्हणून विदर्भातील लेखक
व समीक्षक प्रा.डॉ. अनंता सूर, मराठी विभाग प्रमुख गजानन महासाज
महाविद्यालय, मुकुटवन ला. वणी जि. धवलभाऊ हे होते.

आपल्या विषयाचे प्रतिपादन करताना साधनव्यक्ती प्रा.डॉ.
अनंता सूर म्हणाले, विराड हे अशोक पवार यांचे जीवन संघर्ष मांडणारे
प्रकृण १८७ पृष्ठांचे आत्मचरित्र आहे. अशोक पवार हे भटक्या विमुक्त
जमातीतील असून विराडमधील प्रत्येक पानावर त्यांच्या जीवनातील संघर्षाचे
चित्रण आले आहे. लेखकाने आपल्या भटकंतीतून जीवनात जे काही संघर्ष
सोसले तेच ह्या आत्मकथनात लिहून काढले आहे. मात्र हे आत्मकथन लिहून
शाल्यावर ले प्रकाशासाठी प्रकाशकांसाठी गेले असताना ह्या लेखनावर
कोर्टात खटला दाखल होईल म्हणून ले अनेक प्रकाशकांनी प्रकाशित करणे
टाळले. शेवटी शरणाकुमार लिंबाळे यांच्या शिफारशीने हे आत्मकथन
प्रसिद्ध झाले. आपल्या आत्मकथनाचे प्रकाशन इचलकरंजी येथे डॉ. आ.ह.
साकुंखे यांच्या हस्ते असल्याचे त्यांना योगायोगाने कळल्यावर आपल्या
बायकोचे मंगळसूत्र भेडून ले इचलकरंजीला आले.

त्यांच्या आत्मकथनातील सर्व संघर्षांमधी प्रसंग डॉ. सूर यांनी
अत्यंत हृदयस्पर्शी शैलीत साकारले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक मराठी विभाग
प्रमुख डॉ. सुहासकुमार बोबडे यांनी केले. अध्यक्षीय मनोगत प्राचार्य डॉ. शहा
जोगी यांनी व्यक्त केले. आयक्यूएसी डेअॉर्डिनेटर प्रो.डॉ. उज्वला लाले
यांनी आभार मानले. प्रा. विलास सुर्वे यांनी सूत्रसंचालन केले. अर्थदास्त
विभागाचे प्रा. अनिल सुतार यांनी सर्व प्रकारचे तंत्रसहाय्य केले.

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Speech by Resource Person in Webinar organised by Department of Marathi on 20th May 2023

IGAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

द. ऐक्य मंगळवार दि. २३ मे २०२३

महिला महाविद्यालय येथे मराठी विभागांतर्गत राष्ट्रीय वेबिनार

CM/K

▲ कराड, दि. २२ : येथील शिक्षण मंडळ, कराड संचलित महिला महाविद्यालयात आयक्यूएसी व मराठी विभाग यांच्यावतीने राष्ट्रीय वेबिनार नुकतेच झाले. साधनव्यक्ती म्हणून विदर्भातील लेखक व समीक्षक मुकूटवन, ता. वणी, जि. यवतमाळ येथील गजानन महाराज महाविद्यालयाचे मराठी विभाग प्रमुख प्रो. डॉ. अनंता सूर होते. 'अशोक पवार यांचे जीवन संघर्ष मांडणारे आत्मकथन: विराड' हा चर्चासत्राचा विषय होता.

प्रो. डॉ. अनंता सूर म्हणाले, विराड या आत्मकथनाचे लेखक अशोक पवार हे भटक्या विमुक्त समाजातील असून विराडमधील प्रत्येक प्रसंग हा संघर्षमय आहे. या लेखकाला शिक्षणापासून प्रत्येक बाबतीत सदैव संघर्षाला तोंड द्यावे लागले. लेखकाने आपल्या भटकतीच्या जीवनात जे काही सांगले तेच या आत्मकथनात लिहून काढले आहे. मात्र, हे आत्मकथन लिहून झाल्यावर ते प्रकाशनासाठी प्रकाशकांकडे गेले असताना या लेखनावर कोर्टात

खटला दाखल होईल म्हणून ते अनेक प्रकाशकांनी छापायलाही नाकारले. त्यानंतर हे आत्मकथन शरण-कुमार लिंबाळेंच्या शिफारसीने प्रकाशित करतानाही लेखक नेमका कुठे आहे हे लिंबाळेंना माहिती नव्हते. योगायोगाने आपल्या आत्मकथनाचे प्रकाशन डॉ. आ. ह. साळुंखे यांच्या हस्ते इचलकरंजीला आहे, हे कळल्यावर लेखक प्रकाशनाच्या कार्यक्रमासाठी आपल्या पत्नीचे मंगळसूत्र मोडून इचलकरंजीला येतो. इतके हे संघर्षमयी जीवन लेखकाने आपल्या विराड या १८७ पानांच्या आत्मकथनातून कसे साकारले आहे हे अत्यंत हृदयस्पर्शी शैलीत उभे केले, असे त्यांनी सांगितले. अध्यक्षीय मनोगत प्राचार्या प्रो. डॉ. इला जोगी यांनी व्यक्त केले. आयक्यूएसी प्रमुख प्रा. डॉ. उज्ज्वला ताठे यांनी आभार मानले. प्रा. विलास सुर्वे यांनी सूत्रसंचालन केले. या वेबिनारमध्ये १५० हून अधिक मराठी वाङ्मयप्रेमी, अभ्यासक सहभागी झाले. वेबिनारसाठी सर्व प्रकारचे तांत्रिक सहकार्य प्रा. अनिल सुतार यांनी केले.

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

3-1-3

Shikshan Mandal Karad's
Mahila Mahavidyalay, Karad

Activity Report
Academic Year 2022-23

Date: 07- October -2022

Department/Committee: Department of Economics

Title of Activity/Program: Career in Securities Market

Resource Person/s (if any): Mr. Nikhil Shinde (Assistant General Manager,
National Institute of Securities Market, Mumbai)

Number of beneficiaries: 100

Short description of activity/programme:

The program has been organized with the aim of introducing the students to the securities market in India, the functioning of the securities market and the various career opportunities available in the securities market.

Name of Organizer/Co-ordinator:

Mr. Anil Sutar

(Asst. professor, Department of Economics)

Anil Sutar

Signature of Organizer/Co-ordinator:

Anil Sutar
IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

[Signature]
Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

महिला महाविद्यालय, कराड
शिक्षण मंडळ, मंचली

महिला महाविद्यालय, कराड
मंगळवार पेठ, कऱ्हाड (सातारा) महाराष्ट्र फोन नं. (02164) 220849

सूचना

सर्व विद्यार्थीनीना कुळविक्रयाने घेते की शुक्रवार दि. 07.10.2024 रोजी सकाळी 10.30 वाजना मावशाख्य विभाग व ICRAT यांच्या संयुक्त विद्यमाने करिग्रह रंग सिक्युरिटी मारकेट या विभागात एक दिवसीय येथेनिवार भाषाजिग कुळव्यात भाळो उरले तरी सर्व विद्यार्थीनीनी उपस्थित राहोत.

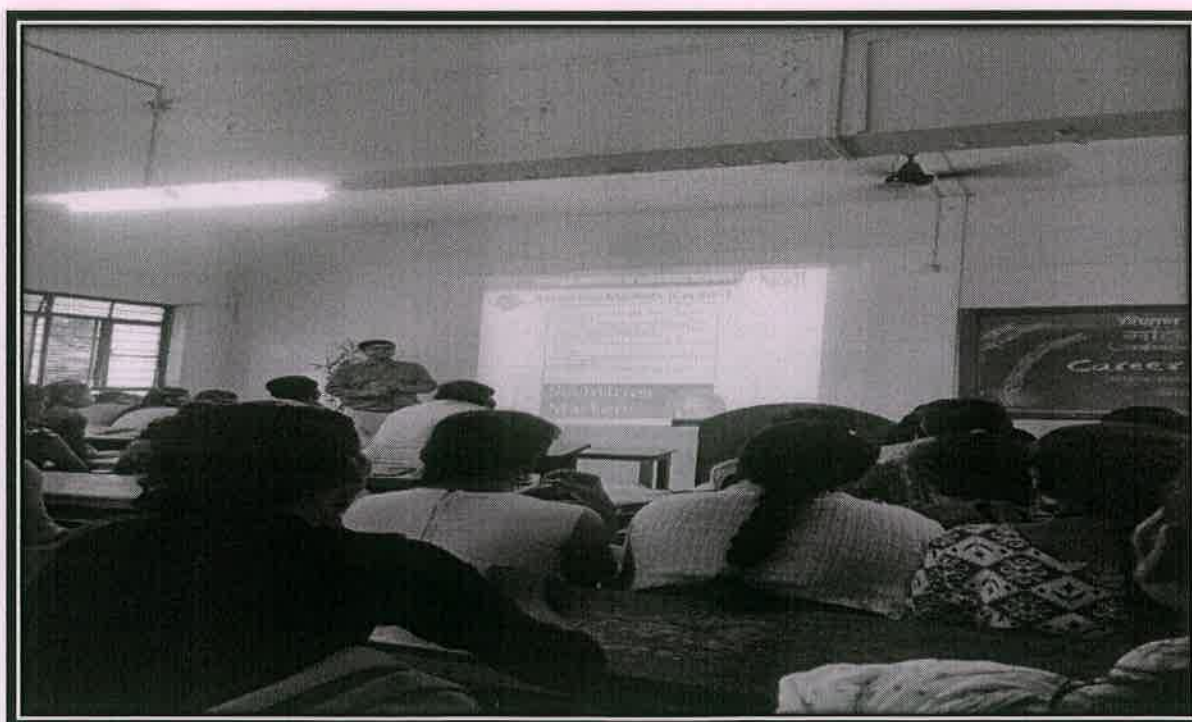
अ.क्र.	नाव	स्वाक्षरी	अ.क्र.	नाव	स्वाक्षरी
विद्यार्थी			तासिका - विद्यार्थी		
१	प्रो. (डॉ.) इला देवचंद जोगी		२३	श्रीमती. भक्ती शंकर मालवरे	
२	प्रो. (डॉ.) मधुसूता प्रतापसिंह मोहिते		२४	श्री. संपत विलास कावळे	
३	डॉ. प्रकाश भूपाल वरुदे		२५		
४	प्रो. (डॉ.) सुहासकुमार वामनराव वोवडे		२६		
५	डॉ. हणमंत यशवंत करांडे		२७	श्री. विनोद सुभाष सागरे	Kagure
६	डॉ. खेहल राजेंद्र प्रभुणे		२८	डॉ. शंकर पांडुरंग हजारे	
७	डॉ. अर्जुन गेता ओहळ		२९	श्री. अनिल उत्तम सुतार	Ans
८	प्रो. (डॉ.) उज्वला निवृत्ती ताटे		३०	श्रीमती. रुपाली बबनराव पवार	
९	श्री. अखिलेश विश्वासराव शिंदे		३१	श्रीमती. सोनाली दिनकर गावडे	Shinde
१०	डॉ. पराग सुधाकर सोनटक्के		३२	श्रीमती. अमरवेली बाळासाहेब पाटील	
११	श्री. विलास सखाराम सुर्वे		३३	श्री. अवधुत दत्तात्रय कुलकर्णी	
१२	श्रीमती. वैशाली सुनील सुभेदार		३४	श्री. पाटील ए. सी.	Bej
शिक्षकेतर			३५	श्री. किशोर शिवाजी गुजर	
१३	श्रीमती. उमा वामनराव भाने		३६	श्रीमती. ज्योती विनायक मोहोळकर	
१४	श्री. सुधीर रामचंद्र कदम		३७	श्रीमती. वैशाली मानसिंग काटकर	
१५	श्रीमती. मंजुषा एस. पालकर		३८		
१६	श्री. नितीन दत्तात्रय देशपांडे		३९	श्रीमती. नीलम अविनाश पानसरे	
१७	श्री. धीरू शंकर कोळी		४०	श्रीमती. नेहा राजेंद्र कुंभार	
१८	श्रीमती. गौरी आण्णासो वीर		४१		
१९	श्री. संदीप बंडू पवार		४२	श्रीमती. स्मिता भालचंद्र जगताप	
२०	श्रीमती. शारदा माणिक लोहार		४३	श्रीमती. शीतल संतोष भावटे	
२१	श्री. जयंत भीमराव ढगाले		४४	श्रीमती. स्वप्ना राजेंद्र केतकर	
२२	श्रीमती. मनिषा आर. कोळी		४५		

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Well Come Of Resource Person

Speech by Resource Person Mr. Nikhil Shinde

Srujalata
IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

9.2.20
Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Vote of Thank by Dr. S.P Hajare

Anchoring of Program by Mis. Rupali Pawar

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

26)	Yadav Katyani Gopuso	B.com III	B. Yadav
27)	Pawar Nivedita Rajendra	B.com III	P. Pawar
28)	Rajmane Tanuja Raghunath	B.com III	Rajmane
29)	Vadan Komal Rangarao	B.com II	Vadan
30)	Mane Savali Kishor	B.com II	Mane
31)	Jagtap Samruddhi Rajendra	B.com II	Jagtap
32)	Salunke Nikita Vitthal	B.com II	Salunke
33)	Jagtap Mayuri Mohan	B.A. II	Jagtap
34)	Kale Pallavi Narayan	B.A. II	Kale
35)	Nangre Bhagyashri Bhanudas	B.A. II	B. A. Nangre
36)	Sakshi Sanjay Lavand	B.A. II	S. Sakshi
37)	Jagtap Nikita Bhagwan	B.A. II	Jagtap
38)	Khabale Aishwarya Ashok	B.com III	Khabale
39)	Pawar Darshana Vasant	B.com III	Pawar
40)	Chavan Vaishnavi Nagesh	B.com II	Chavan
41)	Langade Nikita Santosh	B.com II	N. Langade
42)	Thakur Mayuri Nagesh	B.com II	Thakur
43)	Patil Sanika Uttamrao	B.com II	Patil
44)	Jadhav Amruta Ashok	— II —	Jadhav
45)	Chandrapalle Sonali Chandrakant	— II —	Chandrapalle
46)	Chaudhari Swaleha Akbar	B.com II	Chaudhari
47)	Inamdar Shabista Amir	B.com II	Inamdar
48)	Ambekar Safina Ibrahim	B.com II	S. Ambekar
49)	Pathan Jakira Jabir	B.com II	Pathan
50)	Shaikh Afrin Aqij	B.com II	Shaikh
51)	Katkar Pranati Prafulla	B.com II	P. Katkar
52)	Khedade Sanika Sunil	B.com II	Khedade
53)	Shaikh Alfiya Altaf	B.com II	Shaikh
54)	Momin Uzma Adif	B.com II	Momin
55)	Mulla Sifa Firozaj	B.com II	Mulla
56)	Sadiya Farid Attar	B.com II	Sadiya
57)	Priyanka Sandip Pawar	B.com II	Pawar
58)	Sanika Adhikarao Pawar	B.com II	Sanika
59)	Shalini Mangesh Patil	B.com III	Patil

IQAC Co-ordinator
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

Shikshan Mandal Karad's
Mahila Mahavidyalaya , karad

Activity Report

Academic Year 2022-23

Date : 20/03/2023 to 25/03/2023
Department/Committee : Department of Commerce
Title of Activity /Program : Employability Enhancement Program
Chief Guest : Hon. Swati More
Presidential Address : Prof. Dr. Ila Jogi
Co-ordinator : Mr. Gujar K. S.
Number of Beneficiaries : 42

Short Description of activity / programme:

Mahila Mahavidyalaya Karad and Mahindra Pride Classroom, Naandi Foundation Has jointly organized 5 days Employability Enhancement Program from 20/03/2023 to 25/03/2023, on this occasion Hon. Swati More Madam, Freelance Trainer has given valuable training guidance to the Students. This is the unique CSR initiative of the Mahindra group of Companies, as part of their mission to skill and make the young girls employable across the country.

Name and Signature of Co-ordinator

Gujar K. S.

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Swati More Madam guide to the Participants through PPT.

Activley Particapants – Done various Activity

Sulata
IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

[Signature]
Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

3.2.1
Shikshan Mandal Karad's
Mahila Mahavidyalaya , karad

Activity Report

Academic Year 2022-23

Date : 11 March 2023
Department/Committee : Department of Psychology
Title of Activity /Program : Personality Development Workshop
Chief Guest : Dr.A.P.Margam
Presidential Address : Prof. Dr. Parag Sontakke
Co-ordinator : Dr.P.B.Darure
Number of Beneficiaries : 90

Short Description of activity / programme:

Mahila Mahavidyalaya Karad and Sadguru Gadage Maharaj Mahavidyalaya, karad Has jointly organized workshop on Personality Development under Lid college program. Dr.A.P.Margam has given valuable training guidance to the Students. In this workshop Students get knowledge about How to develop your personality with using simple skills, Techniques to improve ur body language.

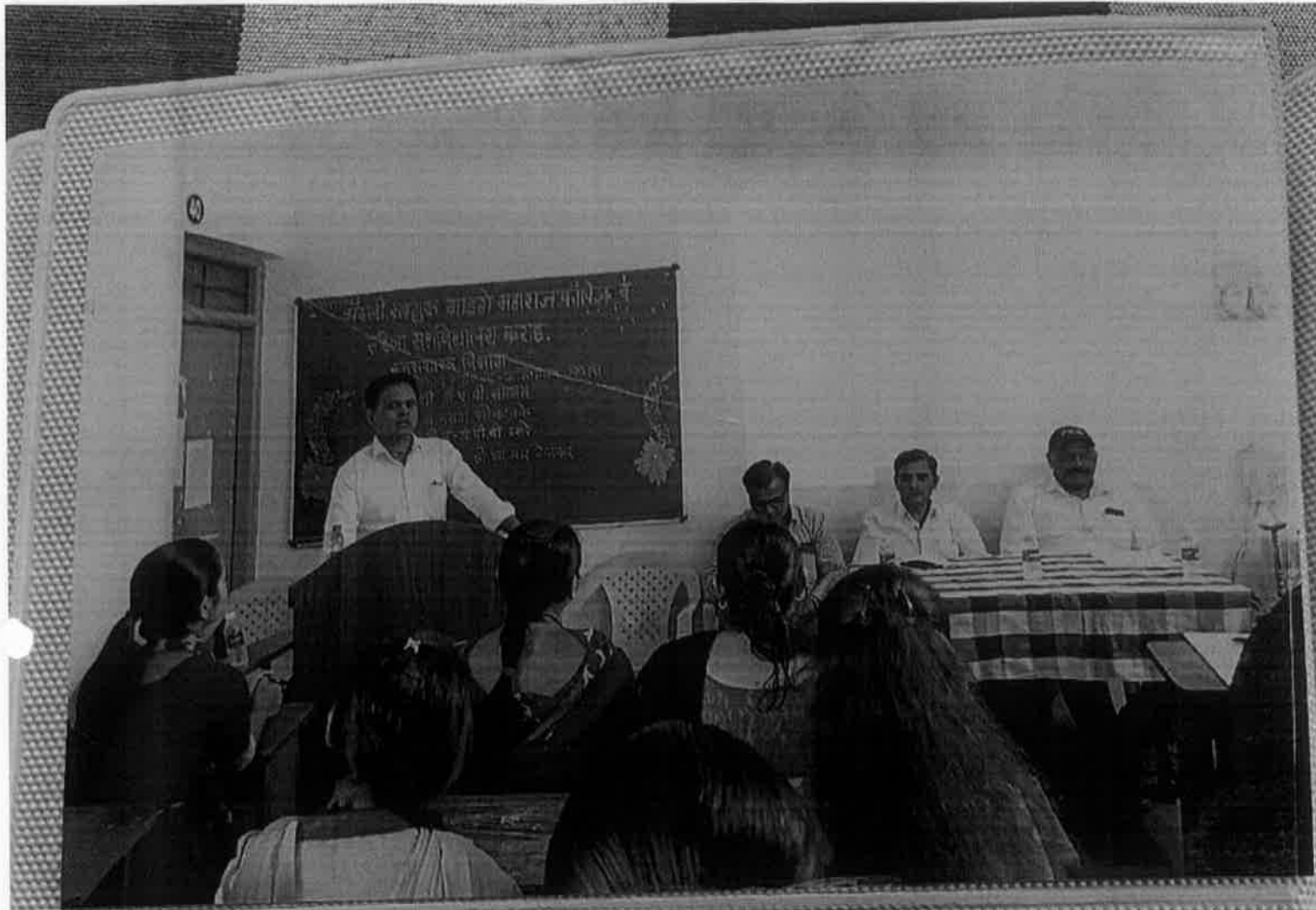
ordinator

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

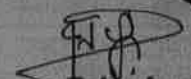

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Name and Signature of Co-

Dr.P.B.Darure

 IQAC Co-ordinator
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

 Principal
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

Shikshan Mandal Karad's
Mahila Mahavidyalaya , karad

Activity Report

Academic Year 2022-23

Date : Dec.to April
Department/Committee : Department of Psychology
Title of Activity /Program : Counselling Course
Coordinator : P.B.Darure
Faculty : S.R.Ketkar
Number of Beneficiaries : 15

Short Description of activity / programme:

Mahila Mahavidyalaya Karad Department of Psychology organized 4 months Counseling Course under Skill Development. The Counseling course objectives are to understand perspectives and practice in Counseling, to focus on the various issues involved in Counseling and to develop the skills in preparing tools for Counseling. Dr.P.B.Darure and ketkar S.R.has given valuable training guidance to the Students. Duration of the course is 4 months Students get practically basic knowledge of counseling and case history also.

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Name and Signature of Co-ordinator

Dr.P.B.Darure

[Handwritten Signature]
IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

[Handwritten Signature]
Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

शिक्षण मंडळ कराड

महिला महाविद्यालय, कराड

व

अग्रणी महाविद्यालय सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज कराड,

यांच्या संयुक्त विद्यमाने

'वाणिज्य व्यवस्थापन क्षेत्रातील अलीकडील विचारप्रवाह'

या विषयावर कार्यशाळा

शनिवार दि. ११/०३/२०२३ वेळ :- सकाळी - १०:०० वा.

कार्यक्रमपत्रिका

उदघाटन	:	उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते
स्वागत, प्रास्ताविक व परिचय:	:	प्रा. के. एस. गुजर
प्रमुख पाहुण्यांचे मार्गदर्शन	:	मा. श्री. मा. प्रा. जी. आर. वास्के, (वाणिज्य विभागप्रमुख, लाल बहादूर शास्त्री कॉलेज, सातारा)
अध्यक्षीय मनोगत	:	मा. प्राचार्या प्रो. डॉ. इला जोगी
आभार	:	प्रा. डॉ. जे. व्ही. मोहोळकर
सूत्रसंचालन	:	प्रा. स्नेहा कुलकर्णी

(स्थळ - सेमिनार हॉल, महिला महाविद्यालय कराड)

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

शिक्षण मंडळ कराड

महिला महाविद्यालय, कराड व

अग्रणी महाविद्यालय सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज कराड,

यांच्या संयुक्त विद्यमाने

‘वाणिज्य व्यवस्थापन क्षेत्रातील अलीकडील विचारप्रवाह’ या

विषयावर कार्यशाळा

अहवाल

शनिवार दिनांक ११ मार्च २०२३ रोजी वाणिज्य विभागाच्या वतीने आयोजित अग्रणी महाविद्यालय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती सदर कार्यशाळेस प्रमुख पाहुणे म्हणून मा. प्रा. गणेश वास्के उपस्थित होते त्यांनी ‘वाणिज्य व्यवस्थापन क्षेत्रातील अलीकडील विचारप्रवाह’ या विषयावर सखोल मार्गदर्शन केले यामध्ये वाणिज्य व व्यवस्थापन क्षेत्रातील नवीन संकल्पना उदा. शाश्वत विकास, हरीत विपणन या नवीन संकल्पनांची माहिती दिली. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. किशोर गुजर यांनी केले. अध्यक्षीय मनोगत प्राचार्य. प्रो. डॉ. इला जोगी यांनी केले.

सदर कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा. स्नेहा कुलकर्णी यांनी तर आभार प्रा. डॉ. ज्योती मोहोळकर यांनी केले.

IQAC Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

IQAC Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

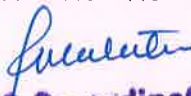

शिक्षण मंडळ कराड
महिला महाविद्यालय, कराड व
अग्रणी महाविद्यालय सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज कराड,
यांच्या संयुक्त विद्यमाने

‘वाणिज्य व्यवस्थापन क्षेत्रातील अलीकडील विचारप्रवाह’ या विषयावर कार्यशाळा
शनिवार दि. ११ / ०३ / २०२३ वेळ :- सकाळी – १०:०० वा.

प्रमुख वक्ते मा. प्रा. जी. आर. वास्के, (वाणिज्य विभागप्रमुख, लाल बहादूर शास्त्री कॉलेज, सातारा)

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

अध्यक्षीय मनोगत करताना मा. प्राचार्या प्रो. डॉ. इला जोगी

स्वागत, प्रास्ताविक व परिचय करताना प्रा. के. एस. गुजर (वाणिज्य विभाग)

Salunke
IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Prin
Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

आभार - प्रा. डॉ. जे. व्ही. मोहोळकर

उपस्थित विद्यार्थिनी - वाणिज्य विभाग

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

MAHILA MAHAVIDYALAYA, KARAD & S.G.M. LEAD COLLEGE, KARAD

Attendance Sheet (For Student's)

Date: Saturday, 11 March, 2023 Time - 10.00 am

Subject: Workshop on Recent trends in Commerce & Management Sector

Department: Department of Commerce

Sr. No	Name of Student	Class	College	Signature
1)	अनुजा संजय फाळके	B.com-I	Mahila Maha., Karad	Adphdke
2)	ज्योती तानाजी सुर्वे	B.com-I	Mahila Maha., Karad	Gisurve
3)	बायत्री संजय गोंदकर	B.com-I	Mahila Maha., Karad	G.S.Gondkar
4)	दिव्या महादेव खत्राने	B.com-I	Mahila Maha., Karad	Mhale
5)	निकिता आबासो भीसले	B.com-I	Mahila Maha., Karad	N.Bhisale
6)	पिशांकु वालकल्ल डाररे	B.com-I	Mahila Maha. Karad	P.Bhars
7)	पूजा प्रदिप बुरख	B.com-I	Mahila Maha. Karad	Burakh
8)	वेष्णवी सचिन वडे	B.com-IT	Mahila College, Karad	Vade
9)	शितल प्रकाश शेताळ	B.com-IT	Mahila college, Karad	Shetale
10)	सानिका दशरथ घोत्रे	B.com-IT	mahila college, Karad	S.Ghote
11)	अंकिता भिमराव थोरान	B.com-III	Mahila College Karad	A.Thoran
12)	स्वप्ती किशोरा नादे	B.com-III	Mahila college Karad	Nade
13)	सुषाली गिरीष पवार	B.com-III	Mahila College Karad	S.Pav
14)	निकिता विठ्ठल आळुखे	B.com-II	Mahila College, Karad	N.Aluke
15)	समृद्धी राजेंद्र जगतपा	B.com-II	Mahila College, Karad	S.Jagtap
16)	सायली किशोर माने	B.com-II	Mahila college, Karad	S.Man
17)	नफिसा मोहम्मद अब्दारी	B.com-II	Mahila College, Karad	N.Abdari
18)	ककणा लानाजी भावत	B.com-II	Mahila college, Karad	K.Bhav
19)	रहिमा स.हनिफ इनामदार	B.com-II	Mahila college, Karad	R.Inamdar
20)	सफिना इब्राहिम अबेकरी	B.com-II	Mahila M. Karad	S.Abekari
21)	शहिरा अमीर इनामदार	B.com-II	Mahila M. Karad	S.Inamdar
22)	ऋतुजा संभाजी पवार	B.com-II	Mahila M. Karad	R.Pav
23)	प्यार कवित्त रमेश	B.com-II	Mahila M. Karad	P.Ram
24)	सोनाबले आर्षा गोतम	B.com-I	Mahila M. Karad	S.Gotam
25)	वाघ भास्वी पांडुरंग	B.com-I	Mahila M. Karad	V.Pandur
26)	जगतपा सायली राजेंद्र	B.com-III	Mahila College, Karad	J.Pandur

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Sr. No	Name of Student	Class	College	Signature
60	जाधव सायली आनंदराव	B.com III	mahila.M. Karad	SAJADBAV
61	जाधव प्राज्वला शंकर	B.com III	mahila.M. Karad	
62	शैख आम्हीया आशापाक	B.com III	mahila.M. Karad	A.A. Shaikh
63	संदे राबिया सालिम	B.com III	Mahila.M. Karad	R. Sande
64	पवार शिवानी महादेव	B.com III	Mahila.M. Karad	
65	चिवटे आर्पिता संजय	B.com III	mahila.M. Karad	R. Chivate
66	चाळके दिशा राजेंद्र	B.com III	Mahila.M. Karad	D.R. Chalke
67	मोहिते अंकिता तमाजी	B.com III	Mahila.M. Karad	Amohite
68	पाटील प्रेरणा किशोर	B.com III	Mahila.M. Karad	P.K. Patil
69	शिंदे धनश्री वळवंत	B.com III	Mahila.M. Karad	DBS
70	सुर्यवंशी रसिका विभव	B.com III	Mahila.M. Karad	RVS
71	जमदोडे सुजाता रमेश	B.com III	Mahila.M. Karad	SR. Jambhade
72	पवार दर्शना वसंत	B.com III	Mahila.M. Karad	
73	निंबळकर वैष्णवी विभव	B.com III	Mahila.M. Karad	V.V.N
74	कीकरे वैष्णवी अशिक	B.com III	Mahila.M. Karad	Kishore
75	जुजार श्यामका संजय	B.com III	Mahila.M. Karad	
76	खबाले ऐश्वर्या अशोक	B.com III	mahila.M. Karad	Ashabale
77	खबाले साधना निळकंठ	B.com III	Mahila.M. Karad	Ashabale
78	पवार कालेल मोतीराम	B.com II	Mahila.M. Karad	
79	देसाई रसिका लक्ष्मण	B.com II	Mahila.M. Karad	R. Desai
80	शोरात प्रतिष्ठा मोहन	B.com II	Mahila.M. Karad	
81	देसाई निकीता वजरंग	B.com II	Mahila.M. Karad	
82	मोहिते वैष्णवी रामराव	B.com II	Mahila.M. Karad	Vishnoi
83	मोरे कोमल वाराही	B.com II	Mahila.M. Karad	
84)	सुतार सुमैय्या आयुब	B.com III	Mahila.M. Karad	Sutar
85)	मुल्ला आलिशा अब्ताफ	B.com III	mahila.M. Karad	A. Mulla
86)	पटेल अनिशा शब्दीर	B.com III	Mahila.M. Karad	P. Patel
87)	गुजावर सुमैय्या अमिर	B.com III	Mahila.M. Karad	Mujawar
88)	कुमार शिवांजली धनंजी	B.com I	Mahila.M. Karad	R. Kumar
89)	पेटकर निकीता रोहिदास	B.com I	Mahila.M. Karad	
90)	मिश्राह अजीम मुल्ला	B.com I	Mahila.M. Karad	Mishra
91	कविता जयराम कोठकर	B.com I	Mahila.M. Karad	
92)	निशा हणमंत शिजवेकर	B.com I	Mahila.M. Karad	N.H.S

Sr. No	Name of Student	Class	College	Signature
83	kamane sakshi Ganesh	B.com I	Mahila, M. Karad	Kamane
84	Raut Raisika Sunil	B.com I	Mahila, M. Karad	Raut
85	Jadhav Namrata Popat	B.com I	Mahila, M. Karad	Namrata
86	shinde Ankita Ankush	B.com I	Mahila, M. Karad	Shinde
87	Patel Taiyyaba Tajuddin	B.com I	Mahila, M. Karad	Patel
88	chavan prajakta shankar	B.com I	Mahila, M. Karad	Chavan
89	Pawashe Gayatri Manohar	B.com I	Mahil. M. Karad	G.M.P
90	Momin Uzma Aarif	B.com II	Mahila, M. Karad	U. Momin
91	Shaikh Alfiya Altaf	B.com II	Mahila, M. Karad	Alfiya
92	Ghare Sayali Subhash	B.com III	Mahila, M. Karad	S. Ghare
93	khot Nikita Suresh	B.com II	Mahila, M. Karad	N. Khot
94	Nalawade snehal Nandu	B.com I	Mahila, M. Karad	Nalawade
95	sawant pranali popat	B.com I	Mahila, M. Karad	Sawant
96	Sutar kavita Shankar	B.com I	Mahila, M. Karad	Kavita
97	Patil Ankita Anil	B.com I	Mahila, M. Karad	Patil
98	shinde sakshi vitthal	B.com II	M.C.K	S. Shinde
99	Vadar kornal Rangarao	B.com II	M.C.K	Vadar
100	Sonali Chandrapatle	B.com II	M.C.K	Sonali
101	Salunkhe parvati Sandip	B.com I	M.C.K	Salunkhe
102	Pathan Jakira Jabir	B.com II	M.C.K	Pathan
103	Patel Maniya Salim	B.com II	M.C.K	Patel
104	Patil Aarti Anil	B.com II	M.C.K	Patil
105	Jadhav Sanika Sunil	B.com I	M.C.K	S. S. Jadhav
106	Pawar Kajal Satej Rao	B.com III	M.C.K	Pawar
107	Khabale Pooja Arundeo	B.com III	M.C.K	Khabale
108	Phadate Rohini Sheshikant	B.com III	M.C.K	Phadate
109	Rutuja Manik Takle	B.com I	M.C.K	R.M.T.
110	Gauri Dharmpal Sorte	B.com I	M.C.K	G.D.S
111	Alshada Sandip Mane	B.com I	M.C.K	A.S.M
112	Gauri Sathish Pawar	B.com I	M.C.K	Gauri
113	Palande Shreshtha Vitay	B.com III	M.C.K	Palande
114	Pawar Sanilek Bajirao	B.com I	M.C.K	Pawar
115	Gondhaleer Vaibhavi Santay	B.com I	M.C.K	Gondhaleer

Sr. No	Name of Student	Class	College	Signature
27	सरिता प्रकाश खबाले	B.Com III	Mahila College, Karad	<u>Sarita</u>
28	करांडे प्रज्ञा लक्ष्मण	B.Com III	Mahila College Karad	<u>P. Karande</u>
29	श्रीवान कोमल दादासा	B.Com III	mahila college karad	<u>Shriwan</u>
30	पाटील श्वेता मोहन	B.Com III	mahila college karad	<u>Shweta</u>
31	मोरे कोमल निवास	B.Com III	mahila collage karad	<u>More</u>
32	माने सुखी तुकाराम	B.Com III	mahila college karad	<u>Mane</u>
33	लताए प्रियांक मधुकर	B.Com III	mahila college karad	<u>P. Malhar</u>
34	पाटील शालिनी मंगेश	B.Com III	Mahila College Karad	<u>S. P. Patil</u>
35	कांबळे दिव्यानी दिनेश	B.Com III	Mahila College Karad	<u>D. Kamble</u>
36	कोळी तनुजा भास्कर	B.Com IT	Mahila college karad	<u>K. Koli</u>
37	पाटील पुजा जितेंद्र	B.Com IT	Mahila College Karad	<u>P. J. Patil</u>
38	साळुंखे शितळ अशोक	B.Com III	Mahila college karad	<u>S. Salunkhe</u>
39	शाहव भानुजा क्षत्रियकांत	B.Com III	mahila college karad	<u>Shahav</u>
40	भस्मे पूनम सानेश	B.Com III	mahila college karad	<u>P. S. Bhosme</u>
41	रावते सायली अर्जुन	B.Com III	mahila college karad	<u>R. R. Ravate</u>
42	पाटील सुरेखा वज्रेंग	B.Com III	mahila college karad	<u>P. Patil</u>
43	शाहव भास्कर मधुकर	B.Com III	mahila college karad	<u>B. Mahadev</u>
44	शाहव कुव्याणी वापूसा	B.Com III	Mahila college, Karad	<u>Shahav</u>
45	कासे ज्योती शिवाजी	B.Com III	Mahila college, Karad	<u>S. K. Kase</u>
46	मुळिक दिपाली अदिप	B.Com II	महिला महाविद्यालय, कराड	<u>M. Mulik</u>
47	काटकर प्रपोती बाबासा	B.Com II	महिला महाविद्यालय, कराड	<u>P. B. Katkar</u>
48	जगताप वैष्णवी राजेंद्र	B.Com II	Mahila College, Karad	<u>J. Jagtap</u>
49	पाटील प्रियांका शंकर	B.Com II	Mahila college, Karad	<u>P. Patil</u>
50	कुलवान वैष्णवी बाबासा	B.Com II	Mahila college, Karad	<u>K. Kulkarni</u>
51	शिंदे वसुंधा कृष्ण	B.Com II	Mahila college Karad	<u>S. Shinde</u>
52	सेवे आलफिया राजूबा	B.Com III	Mahila College Karad	<u>A. Seve</u>
53	चव्हाळ तनुजा उदय	B.Com III	Mahila college, Karad	<u>C. Chavhan</u>
54	तनुजा रघुनाथ राजमनि	B.Com III	mahila mahavidyalay Karad	<u>R. Tanuja</u>
55	नलपवडे साधुरी हरुंग	B.Com III	Mahila college Karad	<u>N. Nalavade</u>
56	नलपवडे साक्षी दिपक	B.Com III	Mahila college Karad	<u>N. Nalavade</u>
57	शिंदे वैष्णवी भरत	B.Com III	Mahila college Karad	<u>S. Shinde</u>
58	शिंदे आरती दादासा	B.Com III	mahila college karad	<u>S. Shinde</u>
59	जाधव पोर्णिमा बाजाराम	B.Com III	mahila college karad	<u>P. Jadhav</u>

Mr. Gujar K. S.
Head, Dept. of Commerce,
Mahila Mahavidyalaya, Karad.
Date: 14 March, 2023

Report of the Lead College Programme: Workshop on “New Trends in Commerce & Management Sector” organized on March 11, 2023

The Department of Commerce, Mahila Mahavidyalaya, Karad organized a workshop on the “Recent Trends in Commerce & Management” in Collaboration with Sadguru Gadage Maharaj College (Lead College) on March 11, 2023. Shri.Ganesh Ramesh Vaske of L. B. S College Satara was the Resource Person. 119 Students of the Lead College Cluster and the host college and 10 teachers participated in the same.

Details of the Expenses incurred on the programme are as follows:

1. Honorarium	500.00
2. Felicitation of the guests	95.00
3. Tea and Refreshment (Guests)	80.00
4. Refreshment to participant students	2500.00
5. Photographs	250.00
Total	3425.00

Attachments:

Attendance sheets, bills, letters (photocopies), Photographs.

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

**Shikshan Mandal Karad's
Mahila Mahavidyalaya, Karad
and
Lead College S.G.M., Karad**

Activity Report

Date: March 13, 2023

Department: English

Title of the Programme: Workshop on "Translation as an Art"

Resource Person: Prof. (Dr.) Sunil Sawant

Number of Beneficiaries: 90

Name of the Organizing Committee: Department of English

Short Description of the Programme:

The department of English had organized a Workshop under Lead College Scheme, Shivaji University, Kolhapur on "Translation as an Art" on March 13, 2023 at 9.00 a.m. at the college. The programme began with watering the plant by the dignitaries. It was followed by a welcome and prefatory speech by Dr. Snehal Prabhune, Prof. and Head Dept. of English wherein she raised pertinent questions regarding required qualities of a translator, possibilities of translating everything from the source text, consideration of sense and /or essence of the source text and whether a translator translates the author's views or it is his/her understanding of the authors views.

Prof. (Dr.) Ujjwala Tathe introduced the resource person Dr. Sunil Sawant, Prof. and Head, Dept. of English, Kisan Veer Mahavidyalaya, Wai. Dr. Sawant himself is a translator and has translated 3 books from English into Marathi.

Dr. Sunil Sawant in his speech brilliantly elaborated on various nuances of translation. Beginning with definition of translation, he expounded on word to word and sense to sense translation, its cultural aspect, power-politics in the translation process, various strategies – global, local, foreignization and domestication. He concluded his speech with touching upon opportunities for a practicing translator in modern times.

In the presidential speech by Prin. Prof. (Dr.) Ila Jogi, she spoke on the art of translation and its need in the changing educational scenario. The programmes concluded with a vote of thanks by Dr. Parag Sontakke, the vice- principal and Asst. Professor, Dept. of English.

The programme was hosted by Ms. Muskan Sande, a B.A. II student.

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad
IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

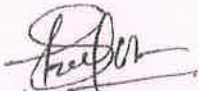
Shikshan Mandal's Karad
Mahila Mahavidyalaya Karad

Activity Report

Date - 14-03-2023
Department- Department of Hindi
Title of activity/ program Literary and Social Contribution of Kabir
Resource person Asst. Prof. Sachin Madan Jadhav
Number of beneficiaries 90

Short description of the activity/ program –

Dept. of Hindi, Mahila Mahavidyalaya, Karad had jointly organized one day workshop with the Lead college Sadguru Gadage Maharaj College, Karad on 14-3-2023 on the “Literary and Social Contribution of Sant Kabir”. The Chief Guest and Resource person, Asst. Professor Sachin Jadhav while expressing his views on the literary and social contribution of Sant Kabir, praised Sant Kabir as the proponent of an idea of God as ‘Nirguna’ and ‘Nirakar’. He further explained Kabir believed that religious practices performed in the name of God are in fact superstitious hypocrisies which are harmful for the society. In the Presidential speech Principal Prof. Dr. Ila Jogi said that today we need to imbibe the humanitarian teaching of Sant Kabir.

Bhaldare B.S.
(Hindi Department)
Co-ordinator

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

शिक्षण मंडल कराड

महिला महाविद्यालय , कराड हिंदी विभाग एवं

अग्रज महाविद्यालय सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज , कराड के संयुक्त

तत्वावधान में आयोजित एक दिवसीय संगोष्ठी

'संत कबीर का साहित्यिक तथा सामाजिक योगदान '

मंगलवार ,दिनांक -14 मार्च, 2023

संगोष्ठी की रूपरेखा

प्रस्ताविक तथा परिचय : सहा.प्रा. भक्ती भालदारे

प्रमुख अतिथि स्वागत : **हस्ते प्राचार्य**

प्रमुख अतिथि का मंतव्य : प्रा.डॉ. सचिन जाधव

हिंदी विभाग,

सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज, कराड

अध्यक्षीय मंतव्य : मा प्रो .डॉ. इला जोगी

प्राचार्या, महिला महाविद्यालय , कराड

आभार : सहा. प्रा. ज्योती गायकवाड

मूत्रसंचालन : सहा. प्रा. ज्योती गायकवाड

स्थान : सेमिनार हॉल

समय : सुबह 10.00 बजे

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

साहित्य महाविद्यालय, कराड, हिंदी विभाग मुखे
 अखिल महाविद्यालय सदस्य गडगे महाराज कॉलेज, कराड के संयुक्त
 तत्वावधान में आयोजित एक दिवसीय संगोष्ठी
 दि. 14/9/2023 विषय - "संत कबीर का साहित्यिक तथा सामाजिक योगदान"

विषय विशेषज्ञ प्रा. डॉ. सचिन जाधव छात्रों की मार्गदर्शन करते हुए।

अध्यक्षीय संतव्य करते समय प्रधानाचार्य प्रो. डॉ. इला जोशी

[Signature]
 IQAC Co-ordinator
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

[Signature]
 Principal
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

[Signature]
 Principal
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

महिला महाविद्यालय , कराड व अग्रज महाविद्यालय सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज , कराड के

संयुक्त तत्त्वाधान में आयोजित एक दिवसीय संगोष्ठी

विषय-“ संत कबीर का साहित्यिक तथा सामाजिक योगदान ”

छात्र उपस्थिति

मंगलवार , दि. 14.3.2023

अनु.क्र.	छात्र का पुरा नाम	महाविद्यालय का नाम	हस्ताक्षर
1)	दीपा दिनेश विश्वकर्मा	महिला महाविद्यालय, कराड	
2)	तडाके मिलम प्रकाश	स. गा. म. कॉलेज, कराड	
3)	चूपले प्रतिभा सुधाकर	स. गा. म. कॉलेज कराड	
4)	नगरकर दिक्षा विक्रम	स. गा. म. कॉलेज कराड	
5)	शंदे सबा दारुण	महिला महाविद्यालय, कराड	
6)	पठाण सबिया मन्सूर	महिला महाविद्यालय, कराड	
7)	गायकवाड सोहिली कलास	महिला महाविद्यालय, कराड	
8)	रोशी करिया राजेंद्र	महिला महाविद्यालय, कराड	
9)	डोईफोडे तुलसी मारुती	मारुती महाविद्यालय, कराड	
10)	बागवान मिसबाह आशिफ	M.C.K	
11)	गुख ज्योती संजय	महिला महाविद्यालय, कराड	
12)	पुजारी प्रियंका शिवाजी	महिला महाविद्यालय, कराड	
13)	भोसबे वैष्णवी मोहन	महिला महाविद्यालय, कराड	
14)	पठाण जाफरीन शाहिद	महिला महाविद्यालय, कराड	
15)	पठाण अमरिन मन्सूर	महिला महाविद्यालय, कराड	

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

अनु.क्र.	छात्र का पुरा नाम	महाविद्यालय का नाम	हस्ताक्षर
1)	पठान सना रशिद	M.C.K	S.P.Petha
2)	पठान बिना रशिद	M.C.K	H.R.Palhan
3)	प्र. डंगरे बुरारा आसिफ	M.C.K	Burara
4)	संदे मुस्कान जावेद	M.C.K	M.sande
5)	Vinay Bala Poojar	V.C.K	V.Poojar
6)	Nilesh Vinay Bamsale	S.B.S.K.	N.B.Sale
7)	Momin Saaliya Nisar	S.B.S College	M.Nisar
8)	मोमीन सुफियाना निसार	S.B.S College Karad	M.Nisar
9)	वाकने संपदा सिद्धार्थ	S.B.S. college Karad	S.Siddarth
10)	Samina Lal Gab Sheikh	M.C.K	S.Sheikh
11)	Alisha Ahmad Sayyad	M.C.K	A.Sayyad
12)	Simran Lal Gab mulla	M.C.K	S.L.mulla
13)	AKASHTA Laxman Koli	M.C.K	A.L.Koli
14)	Rajaxmi Sampat Jagtap.	M.C.K.	R.Jagtap
15)	Pooja Ramesh Karande	M.C.K.	P.Karande
16)	Harshita Rajendra Kambale	M.C.K	H.Kambale
17)	Aazju Faiyyaj Nadaf	M.C.K	A.f.Nadaf
18)	Mayuzi Satish Ghaze	M.C.K	M.Ghaze
19)	Prajakta Sukhadev Howal	m.c.k	P.S.Howal
20)	Ushakha Shrikant Kambale	M.C.K	U.Kambale

ICAC Co-ordinator
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

Shikshan Mandal Karad's
Mahila Mahavidyalaya, Karad
SGM Lead College Programme
Workshop on 'Balanced Diet for Healthy Life'
Report

Date: 11.04.2022

Department/ Committee: Department of Home Science

Title of Activity/Programme: Workshop on "Balanced Diet for Healthy Life"

Number of Beneficiaries: 95

Short Description of the Activity/Programme:

Department of Home Science has organised workshop on 'Balanced Diet for Healthy life' on March 9, 2023. The resource person of the workshop Dr Varsha Patil and dignitaries on the stage inaugurated the workshop by lightning the lamp and Saraswati Pujan. Smt .Rupali Pawar explained the objectives for organising the workshop.

Prin. Prof. Dr Ila Jogi welcomed and introduced the resource person Dr. Varsha Patil for her contribution in academic. Dr. Varsha Patil delivered a speech on balanced diet for healthy life and explained that healthy life style can be attained by maintaining balanced diet and keeping into consideration to meet all the essential nutrients in required amounts and proper proportions which can be achieved through blend of basic food groups.

Prin. Prof. Dr. Ila Jogi delivered presidential speech. She focused on need of balanced diet for maintaining good health and parameters of health i.e. physical, mental, social and spiritual health. Nutritious Diet of adolescent girls is very important as it affects the health in future. 95 students and 6 teachers were present for the workshop Smt. Sonali Gavade proposed vote of thanks. Smt. Swapna Ketkar did compering of the programme.

Co-ordinator

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Prof. Dr. Ila Jogi
Principal
Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Shikshan Mandal Karad's
Mahila Mahavidyalay, Karad

Activity Report
Academic Year 2022-23

Date : 26- Sept -2022
Department/Committee : Department of Economics
Title of Activity/Program : **Entrepreneurship Development**
Resource Person/s (if any) : Smt. Sarika Patil, Smt. Shubhangi Pawar, Smt. Vaishali Dubal
Number of beneficiaries : 75

Short description of activity/programme:

The program was organized with the aim of informing the students about the importance of entrepreneurship in the present scenario, various employment opportunities arising from entrepreneurship, along with the various skills and knowledge required to start any entrepreneurship

Mr. Rupali Pawar, Department of Economics, Mahila Mahavidyalaya, Karad, was introduced the program. Also, as the president of the program, the principal of the college Prof. Dr. Ela Jogi was present.

Name of Organizer/Co-ordinator:
Dr. Anil. Sutar
(Asst. prof, Department of Economics)

Signature of Organizer/Co-ordinator:

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

शिक्षण मंडळ कराड, संचालित
महिला महाविद्यालय, कराड
अर्थशास्त्र विभाग आणि वाणिज्य विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित
एकदिवसीय कार्यशाळा
'उद्योजगता विकास'
कार्यक्रम पत्रिका

उद्घाटन व स्वागत समारंभ

प्रास्ताविक -

प्रा. रुपाली पवार

प्रमुख मार्गदर्शक -

श्रीमती सारिका पाटील
श्रीमती शुभांगी पवार
श्रीमती वैशाली डुबल

अध्यक्षा -

मा. प्रो. डॉ. ईला जोगी
(प्राचार्या, महिला महाविद्यालय कराड)

आभार प्रदर्शन -

प्रा. किशोर गुजर

★ विशेष उपस्थिती ★

डॉ. पराग सोनटक्के
(उपप्राचार्य, महिला महाविद्यालय कराड)

प्रो. डॉ. उज्वला ताठे
(IQAC समन्वयक, महिला महाविद्यालय कराड)

दिनांक - २६ सप्टेंबर २०२२

वेळ - स १०:३० वाजता

स्थळ - कॉन्फरन्स हॉल, महिला महाविद्यालय, कराड

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Guidance by Chief Guest – Smt. Vaishali Pawar

Guidance by Chief Guest – Smt. Sarika Patil

Presidential Address by Principal Prof. Dr. Ila Jogi

Program Introduction by Mis. Rupali Pawar

Shikshan Mandal Karad's
Mahila Mahavidyalaya, Karad
Activity Report of Mathematics Quiz
Academic Year 2022-23

Day & Date : Thursday, 22/12/2022
Department/ Committee : Department of Science - Mathematics & Statistics
Activity Programme : Mathematics Quiz
Chief Guest : M.M Mallapure
: Smt. S.N Patil
Presidential Address : Dr.Ila Jogi
Co-ordinator : Mamta S Khatri
Number of Beneficiaries :30

Short Description of Activity/Programme:

Mahila Mahavidyalaya, Karad, Department of Science Organized Mathematics Quiz Competition on 22nd December, 2022 in Conference Hall. The Chief Guest M.M Mallapure and Smt. S.N Patil delivered speech to the students on importance of Mathematics in day to day life. 30 students actively participated in the Quiz.

The Maths Quiz Competition was organized as a stimulating and engaging activity to enhance the mathematical skills and problem-solving abilities of the participating students. The event aimed to create an environment of healthy competition while promoting teamwork and critical thinking. The competition consisted of several rounds, each designed to challenge different aspects of mathematical knowledge. They were Multiple choice Round, Problem solving round, speed round, team round.

The Maths Quiz Competition provided an excellent platform for students to showcase their mathematical prowess and cultivate their problem-solving abilities. We thank to the organizing committee, volunteers, and participants for making this event a successful.

Name of Co-ordinator

Miss. M.S Khatri

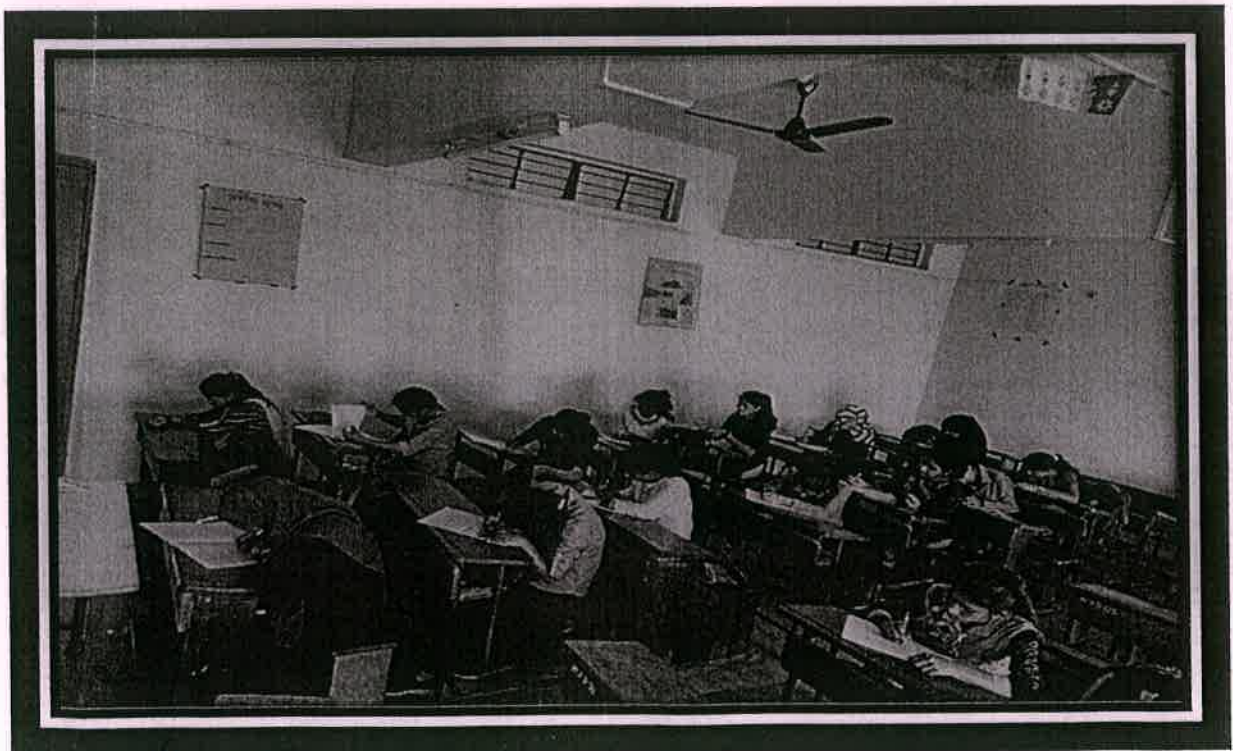
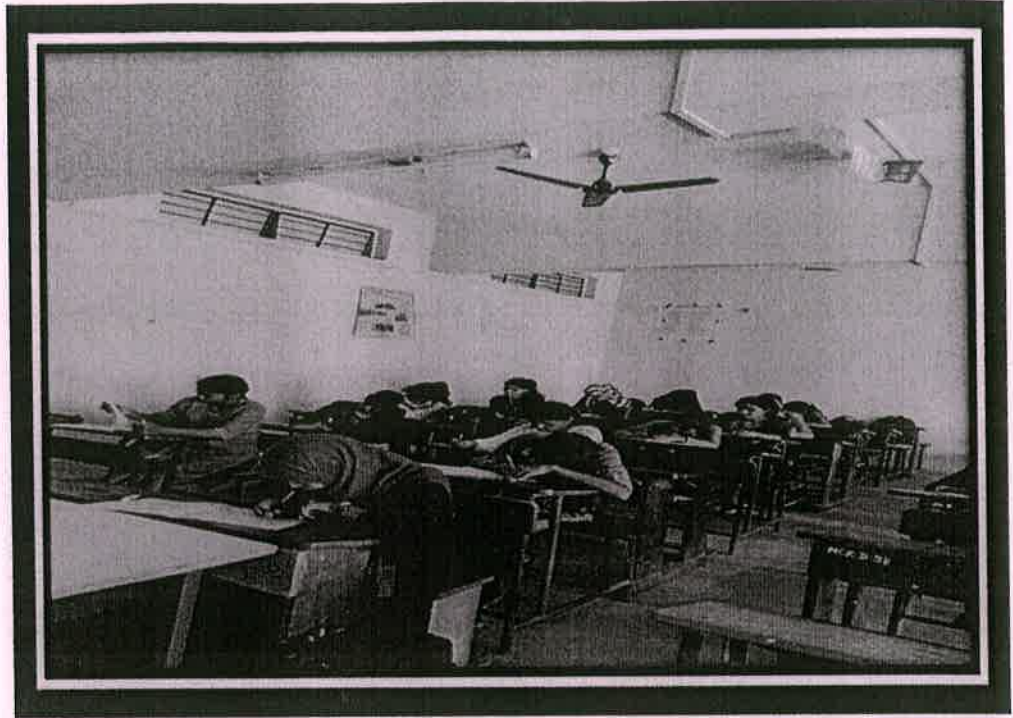
M.S Khatri

Mamta S Khatri
IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Mamta S Khatri
Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Mamta S Khatri
IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Mamta S Khatri
Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Sulastri
IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

J.P.R.
Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

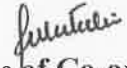
**Shikshan Mandal Karad's
Mahila Mahavidyalaya, Karad
Activity Report of AIDS Day
Academic Year 2022-23**

Day & Date : Thursday, 01/12/2022
Department/ Committee : Department of Science - Zoology & Microbiology
Title of Activity / Programme : AIDS Day
Special Presence : Dr. Jadhav
Presidential Address : Prof. Dr. Ila Jogi
Co-ordinator : Dr. Ujwala Tathe
Number of Beneficiaries 100

Short Description of Activity/Programme:

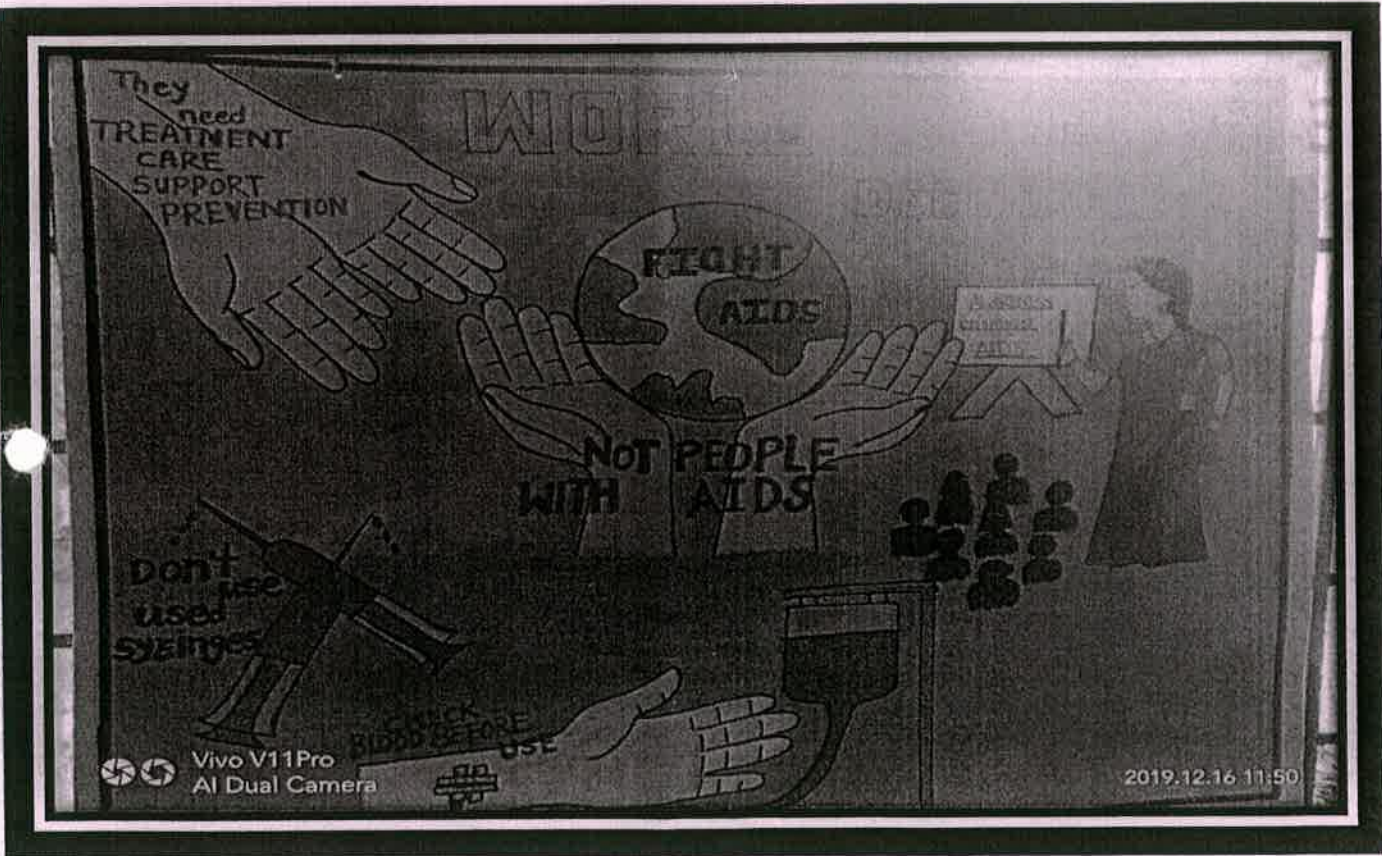
Mahila Mahavidyalaya, Karad, Department of Science Organized Aids Day on 1st December, 2022 in Conference Hall. The Chief Guest Prof. and Head of Gynecology & obstetriciran KIMS Karad Dr. Jadhav gave information to students about the AIDS awareness, precaution, preventions. The Chairman of this meet, Principal Prof. Dr. Ila Jogi addressed the students. Poster competition and Model presentation was also held on this day. 40 Students participated in Poster Competition and 10 students displayed their models.

The purpose behind organizing AIDS Day was focused on causes, mode of transmission, management and prevention of HIV AIDS.

**Name of Co-ordinator
Dr. Ujwala Tathe**

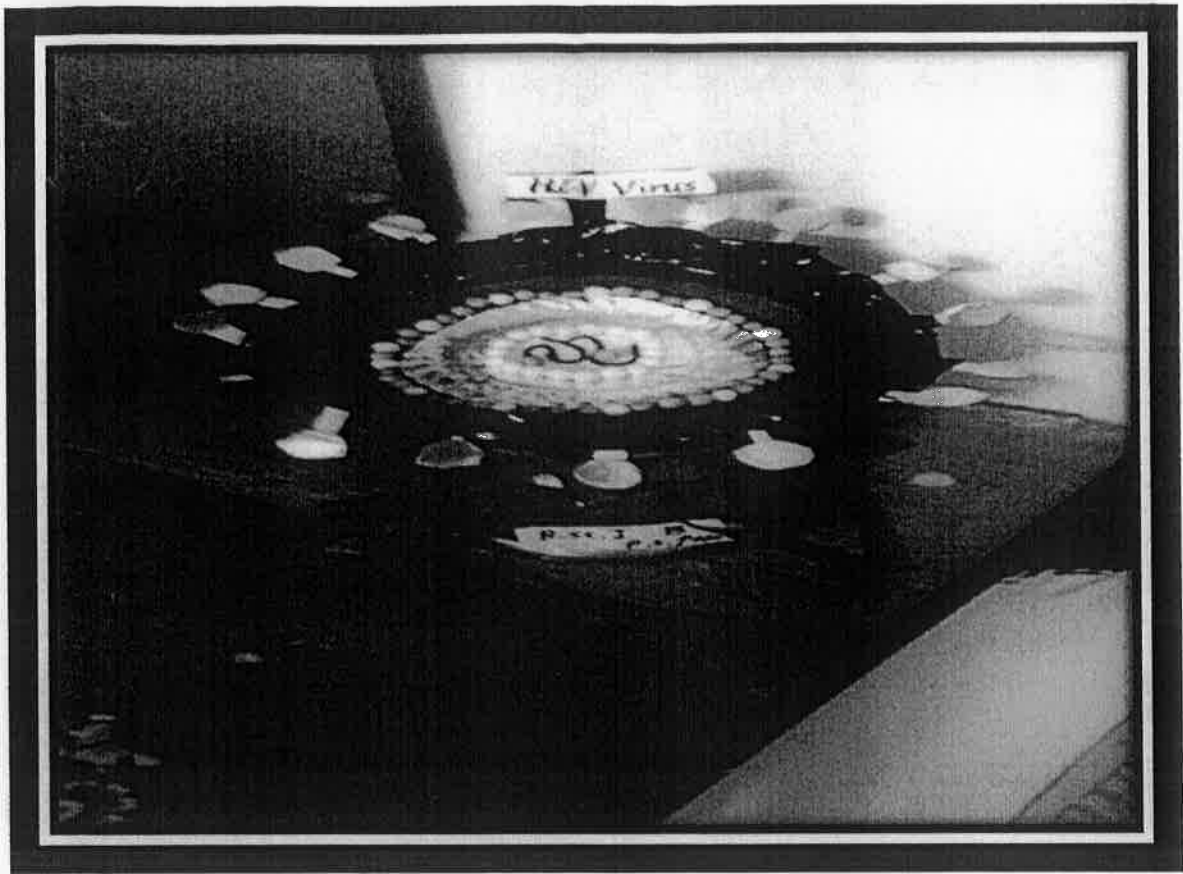

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

J. J. J.
IQAC Co-ordinator
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

J. J. J.
Principal
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

Estd. June 2000

"ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार" - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे
Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha, Kolhapur's

आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, नागठाणे
ARTS AND COMMERCE COLLEGE, NAGTHANE

Tal. & Dist. Satara - 415 519 ☎ 02162- 265077

• Website : www.accnagthane.in •
• E-mail- acc_nagthane@yahoo.com • IQAC mail - iqac.accnagthane@gmail.com •

Affiliated to Shivaji University, Kolhapur

शासन मान्यता उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्र. - एनजीसी २०००/नमदि/(१/२०००) मशि ३ दि. २८ जून, २०००

NAAC Grade 'A'
(CGPA : 3.42)

FOUNDER
Shikshanmaharshi
Dr. Bapuji Salunkhe
Dallmitra, D.Litt.

PRESIDENT
Hon. Chandrakant (Dada) Patil
Minister of Higher & Tech. Education
Govt. of Maharashtra

EXECUTIVE PRESIDENT
Prin. Abhaykumar Salunkhe
M.A.

SECRETARY
Prin. Mrs. Shubhangi Gawade
M.Sc., B.Ed.

I/C PRINCIPAL
Dr. Ajitkumar Jadh
M.A., Ph.D., SET

Ref.No. 535/2022-23

Date : 30/11/2022

प्रति,
डॉ. अखिलेश शिंदे
समाजशास्त्र विभाग
महिला महाविद्यालय, कराड
ता.कराड जि. सातारा

विषय :- व्याख्यानास उपस्थित राहणेबाबत.....

महोदय,

आमच्या महाविद्यालयात समाजशास्त्र विभागाच्यावतीने गुरुवार, दिनांक ०१/१२/२०२२ रोजी सकाळी १०.०० वाजता "सद्यकालीन भारतातील सामाजिक समस्या" या विषयावर आपले मार्गदर्शन आयोजित करण्यात आले आहे. तरी आपण उपस्थित राहून आमच्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शनपर व्याख्यान देऊन सहकार्य करावे. ही विनंती.

कळावे,

प्रा.संतोष निलाखे

विभाग प्रमुख,
समाजशास्त्र विभाग,
आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, नागठाणे

डॉ. अजितकुमार जाधव

प्रभारी प्राचार्य,
आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज,
नागठाणे, ता. व जि. सातारा

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Estd. June 2000

“ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार” - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha, Kolhapur's

आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, नागठाणे

ARTS AND COMMERCE COLLEGE, NAGTHANE

Tal. & Dist. Satara - 415 519 ☎ 02162- 265077

● Website : www.accnagthane.in ●

● E-mail- acc_nagthane@yahoo.com ● IQAC mail - iqac.accnagthane@gmail.com ●

Affiliated to Shivaji University, Kolhapur

शासन मान्यता उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्र. - एनजीसी २०००/नमवि/(१/२०००) मशि ३ दि. २८ जून, २०००

NAAC Grad
(CGPA : 3

FOUNDER
Shikshanmaharshi
Dr. Bapuji Salunkhe
Dalitmitra, D.Litt.

PRESIDENT
Hon. Chandrakant (Dada) Patil
Minister of Higher & Tech. Education
Govt. of Maharashtra

EXECUTIVE PRESIDENT
Prin. Abhaykumar Salunkhe
M.A.

SECRETARY
Prin. Mrs. Shubhangi Gawade
M.Sc., B.Ed.

VC PRINC
Dr. Ajitkumar
M.A., Ph.D

Ref.No. 540/2022-23

Date : 01/12/2022

आभार पत्र

प्रति,
डॉ.अखिलेश शिंदे
समाजशास्त्र विभाग
महिला महाविद्यालय, कराड
ता.कराड जि. सातारा

महोदय,

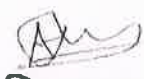
आमच्या महाविद्यालयात समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने गुरुवार दिनांक ०१/१२/२०२२ रोजी सकाळी १०.०० वाजता “सद्यकालीन भारतातील सामाजिक समस्या” या विषयावर आपले मार्गदर्शन आयोजित करण्यात आले होते. तरी आपण आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांसाठी व्याख्यान देऊन बहुमोल मार्गदर्शन केले. त्याबद्दल आपले महाविद्यालयाच्या वतीने मनःपूर्वक आभार.

प्रा.संतोष निलाखे

विभाग प्रमुख,
समाजशास्त्र विभाग,
आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज,

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

डॉ. अजितकुमार जाधव

प्रभारी प्राचार्य,
आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज,
नागठाणे, ता. व जि. सातारा

Est. June 2008

Gramin Vikas Shikshan Sanstha, Undale's

Arts & Commerce College

Undale, Tal. Karad, Dist. Satara Pin- 415 118 # Tel. (02164) 256609

Out ward No.

Date.

Letter of Invitation

out ward No. 81/2022-23

Date :09/12/2022

Asst.prof. Shinde A.V.

Department of Sociology

Mahila mahavidyalay Karad.

Subject: Invitation letter for "Chief Guest".....

Respected sir,

We are really please to invite you as a chief guest on "10th Decemder Human Rights Day" on Saturday Date 10/12/2022 at 10am.

We hope that you will definitely give some time we are seeking for you kind presence time. Kindly except our invitation and oblige.

Truly Yours,

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

I/C Principal
Arts & Commerce College
Undale, Tal. Karad, Dist. Satara

Est. June 2008

Gramin Vikas Shikshan Sanstha, Undale's

Arts & Commerce College

Undale, Tal. Karad, Dist. Satara Pin- 415 118 ■ Tel. (02164) 256609

Out ward No.

outward No 82/2022-23

Date

Letter of Thanks.

Date 10/12/2022

To,

Asst.prof.Shinde A.V

Department of sociology

Mahila mahavidyalay Karad

Sub-: Thank you letter for being a Chief Guest

Respected Sir,

We want to thank you for coming'Art's and commerce College Undale . we really appreciate you for the message you have given to the students. your guidance will helpful to our students.

Thanking You,

IAC Principal

Arts & Comm
Undale, Tal. Karad, Dist. Satara

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Estd.: 1954

Rayat Shikshan Sanstha's

SADGURU GADAGE MAHARAJ COLLEGE, KARAD

(AN AUTONOMOUS COLLEGE - Affiliated to Shivaji University, Kolhapur)

VIDYANAGAR, Pin - 415 124, Dist. Satara (M.S.) INDIA P.O. Box No.3

Ph. Office : (02164) 271346 Fax. (02164) 271346

Website : www.sgm.edu.in E-mail : sgmkarad@yahoo.com

ARTS, SCIENCE, COMMERCE & VOCATIONAL (Junior & Senior)

Accredited **A⁺** with **CGPA 3.63** by NAAC • **ISO 9001 : 2015 Certified College**

• **RUSA Beneficiary & NAAC Designated Mentor College** •

Jr. College Index No. j.21.02.003

• Founder •

Padmabhushan
Dr. Karmaveer Bhaurao P
C

• Principal :

Dr. Mohan Rajmane
M.Sc., Ph.D.

Ref. No. 3679/2022-23

Date : 08/02/2023

To,
Dr. Akhilesh Vishwasrao Shinde
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Sub: Invitation for NET/SET Coaching Programme 2022 – 2023 as a resource person.

Respected Sir,

It gives me great pleasure to inform you that our department of Sociology is organizing a series of lectures for NET/SET aspirants. I am kindly inviting you as a resource person.

Please share your valuable experience with these aspirants.

The schedule of lectures is mentioned as below.

Date: Tuesday, 14/02/2023

Time:- 10:00 - 12:00 am

With warm regards.

Yours faithfully,

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal,
Sadguru Gadage Maharaj College, Karad

Estd.: 1954

Rayat Shikshan Sanstha's

SADGURU GADAGE MAHARAJ COLLEGE, KARAD

(AN AUTONOMOUS COLLEGE - Affiliated to Shivaji University, Kolhapur)

VIDYANAGAR, Pin - 415 124, Dist. Satara (M.S.) INDIA P.O. Box No.3

Ph. Office : (02164) 271346 Fax. (02164) 271346

Website : www.sgm.edu.in E-mail : sgmkarad@yahoo.com

ARTS, SCIENCE, COMMERCE & VOCATIONAL (Junior & Senior)

Accredited **A⁺** with **CGPA 3.63** by NAAC • **ISO 9001 : 2015 Certified College**

• **RUSA Beneficiary & NAAC Designated Mentor College** •

Jr. College Index No. j.21.02.003

• Founder •

Padmabhushan

Dr. Karmaveer Bhaurao

• Principal :

Dr. Mohan Rajmane

M.Sc., Ph.D.

Ref. No. 3770/22/23

Date: 14/02/2023

To,
Dr. Akhilesh Vishwasrao Shinde
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Dear Sir,

I take this opportunity to express my sense of thankfulness to you having been a resourceful expert for the NET/SET coaching programme in Sociology on the topic entitled 'Classical Sociological Traditions: Auguste Comte, E. Durkheim, Max Weber, Vilfredo Pareto, G. H. Mead, C. H. Cooley'.

Your deliberations at the event really proved to be a great impetus for all the participants to enhance their understanding of the content.

Thank You!

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal,
Sadaguru Gadage Maharaj College, Karad

स्थापना : १९८९

“स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद” - कर्मवीर
रयत शिक्षण संस्थेचे,

सौ. मंगलताई रामचंद्र जगताप महिला महाविद्यालय, उंब्रज

ता.कराड, जि.सातारा, पिन ४१५१०९ (महाराष्ट्र)

संस्थापक :

पद्मभूषण डॉ.कर्मवीर भाऊराव पाटील
(डी.लिट्.)

☎ : (०२१६४) २६४२३५ फॅक्स नं.(०२१६४) २६४२३५

E-mail - rssmimuks@yahoo.co.in, www.mrjcollegeumbraj.org

प्राचार्य,

डॉ. कांबळे एस. एम.

(एम.कॉम, एम.फिल, नेट, पी.एच.डी.)

(शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर संलग्नता टी. २ फा १४६)

नॅक पूर्वमूल्यांकन : B+ (CGPA:2.66)

जा.नं. : २०८ / २०२२-२३

दिनांक : ०६/०८/२०२२

प्रति,

मा. प्रा. डॉ. मधुरा मोहिते

राज्यशास्त्र विभाग,

महिला महाविद्यालय, कराड,

जि.-सातारा.

विषय:- आभार पत्र ...

महोदया,

आमच्या महाविद्यालयातील ग्रंथालय विभाग आणि वाणिज्य विभागाच्या वतीने शनिवार, दिनांक ०६ ऑगस्ट, २०२२ रोजी सकाळी ११.३० वा. “वाचनातून व्यक्तिमत्व विकास” या मार्गदर्शनपर व्याख्यानासाठी आपण उपस्थित राहुन विद्यार्थ्यांशी संवाद साधला आणि व्यक्तिमत्व विकसीत करताना वाचनाचे महत्व अधोरेखित केलेत. आपल्या मार्गदर्शनाचा आमच्या विद्यार्थिनींना नक्कीच उपयोग होईल अशी आम्हास खात्री आहे. आपल्या सहकार्याबद्दल महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थी, शिक्षक आणि इतर सर्व सेवक वर्ग आपला मनःपूर्वक आभारी आहे.

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal

Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal

Sou. Mangaltai Ramchandra Jagtap
Mahila Mahavidyalaya, Umbraj
Tal. Karad, Dist. Satara.

Balasaheb Desai Foundation's
Shivajiuni/Affi / T-2 /New College /2013-14 Primary Affi /V.Y.J/

Smt. Vijayadevi Desai Senior College
Daulatnagar

Tal-Patan Dist-satara

Tel -02372-295050

Email- Vddc490.cl@unishivaji.ac.in

Outward No : svds/147/2022-23

Date : 17/03/2023

To,

Mr. Sutar A. U.

(Mahila Mahavidyalay, Karad)

Subject : Invitation as resource person for guest lecture

Respected Sir,

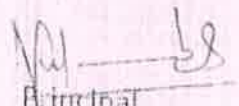
It is my great pleasure to invite you as resource person for " Budget
2023-2024 " organized by our College . I request you to give your valuable guidance for
our students on the topic . Your lecture is beneficial for all students in our College.

I here by request to you to come for giving your valuable guidance to us on Saturday At
12.00 pm in our College.

Thanking You

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

I/C Principal
Vijayadevi Desai Sr. College
Daulatnagar, Tal. Patan, Dist. Satara

Gramin Vikas Shikshan Sanstha, Undale's

Modern College of Education (B.Ed.)

(Affiliated to Shivaji University, Kolhapur)

Malkapur, Tal-Karad, Dist. Satara 415 539 Tel : 02164 - 222776 / 226776

NCTE Code No.-APWO4495 / 123544 (M) CO-ED

E-mail: modern368.cl@unishivaji.ac.in

जा.क्र.GVSS/MCEM/२०२२-२३/१३६

दिनांक- २१.०२.२०२३

प्रति,

डॉ. सौ. ज्योती मोहोळकर,

वाणिज्य विभाग,

महिला महाविद्यालय, कराड.

ता- कराड जि-सातारा.

विषय - एक दिवसीय राज्यस्तरीय सेमिनारमध्ये प्रमुख व्याख्याते म्हणून
उपस्थित राहणेबाबत.....

महोदया,

वरील विषयास अनुसरून आमच्या महाविद्यालयामध्ये मंगळवार दि.२८/०२/२०२३
सकाळी ११.०० वाजता Innovation, Incubation and Linkages विभागांतर्गत 'आर्थिक साक्षरता'
या विषयावर आयोजित एक दिवसीय राज्यस्तरीय सेमिनारमध्ये प्रमुख व्याख्याते म्हणून उपस्थित
राहून मार्गदर्शन करावे. ही नम्र विनंती,

कळावे,

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

आपला विश्वासू

VC. Principal
Modern College of Education
Malkapur, Tal. Karad, Dist. Satara

Gramin Vikas Shikshan Sanstha, Undale's

Modern College of Education (B.Ed.)

(Affiliated to Shivaji University, Kolhapur)

Malkapur, Tal-Karad, Dist. Satara 415 539 Tel : 02164 - 222776 / 226776

NCTE Code No.-APWO4495 / 123544 (M) CO-ED

E-mail: modern368.cl@unishivaji.ac.in

जा.क्र. GVSS/MCEM/III-Seminar/२०२२-२३/Self

दिनांक- २८.०२.२०२३

प्रति,

डॉ. सौ. ज्योती मोहोळकर,

वाणिज्य विभाग,

महिला महाविद्यालय, कराड.

ता- कराड जि-सातारा.

विषय - आभाराबाबत.....

महोदया,

वरील विषयास अनुसरून आमच्या महाविद्यालयामध्ये **Innovation, Incubation and Linkages** विभागांतर्गत 'आर्थिक साक्षरता' या विषयावर आयोजित एक दिवसीय राज्यस्तरीय सेमिनार आयोजित करण्यात आले होते. या सेमिनारमध्ये आपण प्रमुख व्याख्याते म्हणून उपस्थित राहून मार्गदर्शन केले, त्याबद्दल महाविद्यालयातर्फे खूप खूप आभार व धन्यवाद ! आपणास पुढील वाटचालीस महाविद्यालयातर्फे शुभेच्छा.

कळावे,

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

आपला विश्वासू

I/C. Principal
Modern College of Education
Malkapur, Tal. Karad, Dist. Satara

महिला महाविद्यालय, कराड.

(कला व वाणिज्य)

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर संलग्नित ■ नॅक पुनर्मुल्यांकन B+(CGPA 2.69)

वेबसाईट : www.mahilamahavidyalaya.com ■ ई-मेल : karadmahila@gmail.com

फा. प्लॉट नं. २२२, मंगळवार पेठ, कराड जि. सातारा (महाराष्ट्र) फोन : (०२१६४) २२०८४९

स्था. ७ ऑ. १९८६

जा. क्र. ७३५ / २०२२-२३

दिनांक : २८/०२/२०२३

प्रति,

प्रा.संभाजी झिमेरे,

महिला महाविद्यालय, कराड

विषय : आभाराबाबत .....

महोदय,

उपरोक्त विषयास अनुसरून, आपल्या महिला महाविद्यालय, कराड मधील राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) विभागाचे 'विशेष श्रमसंस्कार शिबिर' बोरबन, मु.पो.तारगाव, ता.कोरेगाव, जि.सातारा या ठिकाणी आयोजित केले असून सदर शिबिरात शुक्रवार, दि.०३ मार्च २०२३ रोजी दुपारी ४:३० ते ०६:०० या कालावधीत आपले 'सक्षम मन यशस्वी जीवन' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.

आपण उपरोक्त व्याख्यानास उपस्थित राहून आमच्या राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) विभागाच्या स्वयंसेविकांना बहुमोल मार्गदर्शन केले त्याबद्दल आम्ही आपले मनपूर्वक आभारी आहोत. भविष्यात देखील अशाच सहकार्याची अपेक्षा. कळावे,

आपली विश्वासू,

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

प्रो. (डॉ) इला जोगी
प्राचार्य
महिला महाविद्यालय, कराड

Empowerment of Girl Students in Pursuit of Knowledge, Values and Self - reliance
Shikshan Mandal, Karad's

Mahila Mahavidyalaya, Karad

(Arts & Commerce)

Affiliated to Shivaji University, Kolhapur || NAAC Re-Accredited with B+(CGPA 2.69)

website : www.mahilamahavidyalaya.com || e-mail : karadmahila@gmail.com

Final Plot No. 222, Mangalwar Peth, Karad. Dist. Satara. (Maharashtra) Ph. (02164) 220849

Ref. No. 1524 | 2022-23

Date : 25/02/2022

प्रति,

प्रा.स्वप्ना केतकर

महिला महाविद्यालय, कराड

विषय : आभाराबाबत .....

महोदय,

उपरोक्त विषयास अनुसरून, आपल्या महिला महाविद्यालय, कराड मधील राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) विभागाचे 'विशेष श्रमसंस्कार शिबिर' बोरबन, मु.पो.तारगाव, ता.कोरेगाव, जि.सातारा या ठिकाणी आयोजित केले असून सदर शिबिरात सोमवार, दि.२७ फेब्रुवारी २०२३ रोजी दुपारी ४:३० ते ०६:०० या कालावधीत आपले 'मानसिक ताण तणावाचे व्यवस्थापन' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.

आपण उपरोक्त व्याख्यानास उपस्थित राहून आमच्या राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) विभागाच्या स्वयंसेविकांना बहुमोल मार्गदर्शन केले त्याबद्दल आम्ही आपले मनपूर्वक आभारी आहोत. भविष्यात देखील अशाच सहकार्याची अपेक्षा . कळावे,

आपली विश्वासू,

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

IQAC Coordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

प्रो. (डॉ) इला जोगी
प्राचार्य
महिला महाविद्यालय, कराड

महिला महाविद्यालय, कराड.

(कला व वाणिज्य)

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर संलग्नित ■ नॅक पुनर्मुल्यांकन B+(CGPA 2.69)

वेबसाईट : www.mahilamahavidyalaya.com ■ ई-मेल : karadmahila@gmail.com

फा. प्लॉट नं. २२२, मंगळवार पेठ, कराड जि. सातारा (महाराष्ट्र) फोन : (०२१६४) २२०८४९

स्था. ७ ऑ. १९८६

जा. क्र. ७३५ / २०२२-२३

दिनांक : २८/०२/२०२३

प्रति,

प्रा.अवधूत कुलकर्णी,

महिला महाविद्यालय, कराड

विषय : आभाराबाबत .....

महोदय,

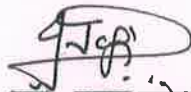
उपरोक्त विषयास अनुसरून, आपल्या महिला महाविद्यालय, कराड मधील राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) विभागाचे 'विशेष श्रमसंस्कार शिबिर' बोरबन, मु.पो.तारगाव, ता.कोरेगाव, जि.सातारा या ठिकाणी आयोजित केले असून सदर शिबिरात गुरुवार, दि.०२ मार्च २०२३ रोजी सायंकाळी ०६:०० ते ०७:३० या कालावधीत आपले 'प्रसारमाध्यमांचा प्रभाव' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.

आपण उपरोक्त व्याख्यानास उपस्थित राहून आमच्या राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) विभागाच्या स्वयंसेविकांना बहुमोल मार्गदर्शन केले त्याबद्दल आम्ही आपले मनपूर्वक आभारी आहोत. भविष्यात देखील अशाच सहकार्याची अपेक्षा . कळावे,

आपली विश्वासू,

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

प्रो. (डॉ) इला जोगी
प्राचार्य
महिला महाविद्यालय, कराड

महिला महाविद्यालय, कराड.

(कला व वाणिज्य)

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर संलग्नित ■ नॅक पुनर्मुल्यांकन B+(CGPA 2.69)

वेबसाईट : www.mahilamahavidyalaya.com ■ ई-मेल : karadmahila@gmail.com

फा. प्लॉट नं. २२२, मंगळवार पेठ, कराड जि. सातारा (महाराष्ट्र) फोन : (०२१६४) २२०८४९

स्था. ७ ऑ. १९८६

जा. क्र. ७२५ / २०२२-२३

दिनांक : २८/०२/२०२३

प्रति,
प्रो.डॉ.इला जोगी,
प्राचार्य,
महिला महाविद्यालय, कराड

विषय : आभाराबाबत .....

महोदय,

उपरोक्त विषयास अनुसरून, आपल्या महिला महाविद्यालय, कराड मधील राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) विभागाचे 'विशेष श्रमसंस्कार शिबिर' बोरबन, मु.पो.तारगाव, ता.कोरेगाव, जि.सातारा या ठिकाणी आयोजित केले असून सदर शिबिरात गुरुवार, दि.०२ मार्च २०२३ रोजी दुपारी ४:३० ते ०६:०० या कालावधीत आपले 'अन्नप्रक्रिया व प्रशिक्षण' या विषयावर व्याख्यान व प्रात्यक्षिक आयोजित करण्यात आले होते.

आपण उपरोक्त व्याख्यानास उपस्थित राहून आमच्या राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) विभागाच्या स्वयंसेविकांना बहुमोल मार्गदर्शन केले त्याबद्दल आम्ही आपले मनपूर्वक आभारी आहोत. भविष्यात देखील अशाच सहकार्याची अपेक्षा.

कळावे,

आपली विश्वासू,

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

प्रो. (डॉ.) इला जोगी
प्राचार्य
महिला महाविद्यालय, कराड

खेळ: भारतीय महिलांचे योगदान

MISS. SMITA BHALCHANDRA JAGTAP¹
DR. MAHENDRA ANANDRAO KADAM-PATIL²

1. Director of physical education, Mahila Mahavidyalaya, Karad Dist: Satara (Maharashtra)
E-mail: mailme_smitajagtap@rediffmail.com
2. Recognized PG Teacher and Research Guide, Shivaji University, Kolhapur
HOD, Department of Physical Education and Sports, VenutaiChavan Collage, KaradDist: Satara
(Maharashtra)
E-mail: kadampatilmahendra@gmail.com

गोषवारा:

खेळ हा सार्वत्रिक स्वरूपाचा आहे. त्यातरंग, जात, लिंग असा भेद होत नाही. खेळांमध्ये सहभाग घेतल्याने केवळ आरोग्यच नाही तर सर्वांगीण विकास होण्यास मदत होते. क्रीडाक्षेत्रातील महिला हा बहुतांश राष्ट्रांनी दुर्लक्षित केलेला विषय आहे का? म्हणूनच बहुतेक काळात खेळातील महिलांचा सहभाग खूपच कमी होता. जर आपण इतिहास पाहिला तर पुरुष बहुतेक सर्वच खेळांमध्ये भाग घेत असत, परंतु महिलांना खेळ आणि खेळांमध्ये भाग घेण्याची परवानगी नव्हती. त्यांना अनेक शारीरिक, मानसिक, सामाजिक, धार्मिक बंधने येतात. मोठ्या कालखंडानंतर व अनेक घडामोडीनंतर त्यांनी सर्व क्रीडास्पर्धांमध्ये सक्रिय सहभाग घेण्यास सुरुवात केली. सध्या, प्रत्येक विकसनशील देशात महिलांसाठी खेळ हा वेगाने वाढणारा घटक आहे. संशोधकाने वेगवेगळ्या ऋग्वैदिक कालखंडाची परिस्थिती, वेदोत्तर कालखंडाची परिस्थिती (उपनिषद, पुराणिक आणि स्मृतीकालखंड), मध्ययुगीन कालखंडाची परिस्थिती, ब्रिटिश कालखंडाची परिस्थिती, स्वातंत्र्योत्तर कालखंडाची परिस्थिती इ. कालखंडात या समस्यांचा अभ्यास केला. या अभ्यासासाठी वर्णनात्मक पद्धत वापरली गेली. विविध संशोधनलेख, नियतकालिके, मासिके, प्रतिष्ठित जर्नल्स, इंटरनेट आणि चर्चांमधून प्रकाशित झालेल्या संशोधन कार्यांमधून माहिती गोळा करण्यात आली. शारीरिक अडथळे, मानसशास्त्रीय अडथळे, सामाजिक अडथळे, धार्मिक अडथळे, आर्थिक अडथळे अशा अनेक अडथळ्यांना न जुमानता भारतातील महिलांनी विविध खेळ आणि खेळांमध्ये विविध स्तरांवर स्वतःला सिद्ध केले आहे.

पारिभाषिक शब्द: ऋग्वैदिक कालखंड, उपनिषद, पुराण आणि स्मृती, मध्ययुगीन कालखंड.

प्रस्तावना:

जवळपास प्रत्येक राष्ट्रात खेळ हा संस्कृतीचा अविभाज्य भाग असतो. खेळ नेहमी लैंगिक समानतेला प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि बालकांना सक्षम करण्यासाठी वापरतात, याकडे दुर्लक्ष केले जाते कारण जगभरात खेळाला मुली आणि स्त्रियांसाठी योग्य किंवा इष्ट मनोरंजन मानले जात

खेळांमध्येही स्त्रियांचे समर्थन केले. 11 व्या शतकापासून ते 18 व्या शतकाच्या कालावधीत स्त्रियांच्या स्थितीत आणखी न्हास झाला. विविध संस्कृतींचा प्रभाव. या काळात बालविवाह, पडदा प्रथा, सती आणि गुलामगिरी या स्त्रियांच्या स्थितीवर परिणाम करणाऱ्या मुख्य सामाजिक प्रथा होत्या. स्त्री शिक्षणावर जवळपास बंदी होती.

ब्रिटीश काळातील परिस्थिती

बऱ्याच संस्था आणि कार्यक्रम अजूनही पुराणमतवादी आहेत आणि खेळांमध्ये लैंगिक समानतेसाठी योगदान देत नाहीत. ब्रिटीश राजवटीत असमानता दूर करण्यासाठी काही लक्षणीय प्रयत्न होऊन प्रगती साधली गेली. यामध्ये शिक्षण, रोजगार आणि सामाजिक व मालमत्तेच्या अधिकारांच्या बाबतीत स्त्री आणि पुरुष यांच्यात समानता आली. ब्रिटिशांनी सती, पडदा पद्धत, बालविवाह, गुलामगिरी, विधवा पुनर्विवाहावर बंदी घातली होती. राजाराम मोहन राय, दयानंद सरस्वती, स्वामी विवेकानंद, महर्षी कर्वे, न्यायमूर्ती रानडे, महात्मा गांधी, महात्मा फुले, आणि इतरांनी भारतीय समाजातील महिलांच्या कल्याणासाठी खूप प्रयत्न केले.

स्वातंत्र्योत्तर काळातील परिस्थिती

भारत सरकारने स्वातंत्र्यानंतर भारतातील महिलांचा दर्जा उंचावण्यासाठी अनेक कायदेशीर, सामाजिक, आर्थिक आणि राजकीय पावले उचलली होती. स्वातंत्र्यानंतरच्या दशकांमध्ये भारतीय समाजातील महिलांच्या स्थितीत आणि स्थानामध्ये प्रचंड बदल झाले आहेत.

आधुनिक काळातील परिस्थिती

खेळांमध्ये महिलांचा सहभाग वाढला असूनही, महिला आणि पुरुषांमधील सहभागाच्या दरांमध्ये मोठी असमानता कायम आहे. आधुनिक युगातील पहिले ऑलिम्पिक खेळ, 1896 मध्ये महिलांसाठी खुले नव्हते, पण तेव्हापासून ऑलिम्पिकमध्ये सहभागी होणाऱ्या महिलांची संख्या प्रचंड वाढली आहे. 1870 पूर्वी, स्त्रियांसाठीचे उपक्रम मनोरंजक स्वरूपाचे होते. ते गैर-स्पर्धात्मक, अनौपचारिक आणि नियम-रहित होते; त्यांनी स्पर्धेपेक्षा शारीरिक हालचालींवर भर दिला. 20 व्या शतकापूर्वी महिलांसाठी खेळांमध्ये स्पर्धात्मक पैलूऐवजी तंदुरुस्तीवर अधिक भर दिला जात असे आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक समितीचे संस्थापक पियरेडी कौबर्टिन यांनी महिला खेळांचे वर्णन "महिलांसह ऑलिम्पियाड अव्यवहार्य, रसहीन, अनैसर्गिक आणि अयोग्य असेल." मात्र, 1914 मध्ये 6 व्या आय.ओ.सी पॅरिस काँग्रेसने ठरवले की अधिकृत पदक टेबलमध्ये स्त्रीच्या पदकाचे वजन पुरुषाच्या वजनाइतकेच आहे. यामुळे महिलांच्या सहभागाचे निर्णय वैयक्तिक आंतरराष्ट्रीय क्रीडा महासंघांवर सोडले. आधुनिक भारतातील स्त्रिया हे स्वातंत्र्यपूर्व आणि स्वातंत्र्योत्तर काळातील समाजसुधारकांच्या प्रयत्नांचे फळ आहेत. तिला प्रत्येक क्षेत्रात समान हक्क आणि संधी मिळत आहेत. खेळ हा त्यापैकीच एक. खेळांमध्ये महिलांचा सहभाग सामाजिक जीवन आणि पारंपारिक विकासासाठी निश्चितच महत्त्वपूर्ण योगदान देऊ शकतो.

प्रशिक्षण आणि स्पर्धा दरम्यानच्या वर्तनावर सामाजिक अडथळे परिणाम दर्शवितात. स्पर्धे दरम्यान प्रशिक्षक, रेफ्री, संघातील सहकारी, विरोधक व इतर अधिकारी यांच्याशी संबंध चांगले नसल्यास, त्याचा परिणाम कामगिरीवर व शेवटी सहभागावरही होतो.

- महिलांची सुरक्षा. (रॅगिंग, किंवा बलात्कार)
- असुरक्षित वाहतूक.
- कुटुंबाकडून पाठिंबा तथा प्रोत्साहनाचा अभाव.
- मुलींनी खेळ खेळू नयेत असा समज

धार्मिक अडथळे

मुख्य कारण असू शकते की, काही धर्म स्त्रियांसाठी अत्यंत कठोर नियमबद्ध आहेत व त्यांच्या धर्माच्या सीमांच्या पलीकडे जाण्याच्या त्या समाजाकडून दोषी ठरवण्याची भीती वाटते. बहुतेक स्त्रियांच्या खेळातील प्रतिभा यामुळे दर्शवू शकत नाहीत.

आर्थिक अडथळे

जेव्हा जेव्हा कुटुंब आर्थिक अडचणीत असते व त्यांना मुलगा किंवा मुलगी यापैकी एकाची निवड करावी लागते तेव्हा मुख्य व्यक्ती नेहमी मुलाची गरज पसंत करतात. आर्थिक अडथळे हा सर्वात महत्वाचा घटक मानला जातो ज्यामुळे महिलांचा खेळातील सहभाग रोखला जातो. भारतात आमच्याकडे महिला संघांसाठी प्रायोजक नाहीत ज्यामुळे प्रशिक्षक, तज्ञ प्रशिक्षक पायाभूत सुविधा इ. उपलब्ध होत नाहीत.

भारतातील आघाडीच्या १५ महिला क्रीडापटू

1. सायना नेहवाल

सायना नेहवालला भारतीय बॅडमिंटनची गोल्डन गर्ल म्हणूनही ओळखले जाते. तिने ऑलिम्पिकमध्ये कांस्य पदक जिंकले. (२००९) अर्जुन पुरस्कार, (२०१०) राजीव गांधी खेलरत्न पुरस्कार, (२०१६) पद्म भूषण या पुरस्कारांनी त्यांना सन्मानित केले आहे.

2. एम.सी. मेरीकोम

मेरीकोम या आशियाई क्रीडा स्पर्धेत सुवर्ण पदक जिंकणाऱ्या पहिल्या महिला बॉक्सर ठरल्या. भारतात “मिलियन रुपी बेबी” म्हणूनही ओळखले जाते. भारतासाठी लंडन ऑलिम्पिकमध्ये कांस्य पदक जिंकणारी ती पहिली महिला बॉक्सर आहे. भारत सरकारने (२००३) अर्जुन पुरस्कार, (२००६) पद्मश्री, (२००९) राजीव गांधी खेलरत्न, (२०१३) पद्म भूषण, (२०२०) पद्म विभूषण या सर्व पुरस्कारांनी त्यांना सन्मानित केले आहे.

3. पी. व्ही. सिंधू

पी. व्ही. सिंधू या बॅडमिंटन विश्वातील उगवती तारा आहेत. भारतातील एकेरी बॅडमिंटनमध्ये रौप्य पदक मिळवून देणारी पहिली भारतीय महिला ठरली. लंडन 2012, टोकियो

दीपिका पल्लीकल या भारतातील पहिली स्क्वॅश खेळाडू आहेत. जी WSA रेटिंगमध्ये टॉप 20 स्थानांवर पोहोचली आहे. यांना (२०१२) अर्जुन पुरस्कार व (२०१४) पद्मश्री पुरस्काराने सन्मानित केले आहे.

11. अंजली भागवत

अंजली भागवत या व्यावसायिक नेमबाज आहेत. 2002 मध्ये त्यांनी 10 मीटर एअर रायफलमध्ये जगातील नंबर वन बनण्याचा मान पटकवला. ISSF चॅम्पियन ऑफ चॅम्पियन्स पुरस्कार जिंकणाऱ्या अंजली भागवत या एकमेव भारतीय महिला आहेत. यांना श्री शिवछत्रपती पुरस्कार (१९९२), अर्जुन पुरस्कार (2000) आणि राजीव गांधी खेलरत्न (2003) ने सन्मानित करण्यात आले आहे.

12. कुंजराणी देवी

कुंजराणी देवी या इंफाळ, मणिपूर येथील वेटलिफ्टर आहे. यांनी १९९० व १९९४ च्या आशियाई स्पर्धांमध्ये कांस्य पदक मिळवले आहेत. कुंजराणी देवी यांना अर्जुन पुरस्कार, राजीव गांधी खेलरत्न आणि पद्मश्रीने सन्मानित करण्यात आले आहे.

13. पी. टी. उषा

पी. टी. उषा या एक भारतीय धावपटू असून “भारतीय ट्रॅक आणि फील्डची राणी”, “सुवर्ण कन्या” तसेच “पाय्योली एक्सप्रेस” अशा अनेक नावानी त्यांना ओळखले जात असे. ऑलिम्पिक स्पर्धांच्या अंतिम फेरीत पोहोचणारी त्या पहिली भारतीय महिला ठरल्या. पी. टी. उषा या १९८३ चा अर्जुन पुरस्कार तसेच १९८५ चा पद्मश्री पुरस्कार प्राप्त खेळाडू आहेत.

14. कर्णम मल्लेश्वरी

कर्णम मल्लेश्वरीने वेटलिफ्टिंगमध्ये भारताचे प्रतिनिधित्व केले आणि 2000 च्या ऑलिम्पिकमध्ये कांस्य पदक जिंकून त्यांनी एक इतिहास रचला. त्यांना आंध्र प्रदेश मध्ये “आयर्न लेडी” म्हटले जाते. त्यांना (१९९५) अर्जुन पुरस्कार, (१९९६) राजीव गांधी खेलरत्न पुरस्कार, (१९९९) पद्मश्री या पुरस्कारांनी भारत सरकारने सन्मानित केले आहे.

15. हिमा दास

I.A.A.F मध्ये सुवर्ण पदक जिंकणारी अॅथलॅटिक्स मधील पहिली भारतीय महिला खेळाडू. (२०१८) भारत सरकार तर्फे अर्जुन पुरस्काराने सन्मानित केले आहे

१६. आकांक्षा सिंग

आकांक्षा सिंग ही भारतीय महिला राष्ट्रीय बास्केटबॉल संघाची कर्णधार आहे. 2010 मध्ये, आकांक्षा सिंगला प्रोफेशनल बास्केटबॉल लीगमधील सर्वात मौल्यवान खेळाडू म्हणून ओळखले गेले.

6. Woolum, Janet (1998-01-01). Outstanding Women Athletes: Who They are and how They Influenced Sports in America. Greenwood Publishing Group. ISBN 9781573561204.
7. Les femmes aux Jeux Olympiques - Revue Olympique, July 1912
8. ArndKrüger: Forgotten Decisions. The IOC on the Eve of World War I, in Olympia 6 (1997), 85 - 98.
9. Parkas Padma. Women and Sports: Extending Limits to Physical Expressions. Economic & Political Weekly, 1990; I 25(17):21.
10. Singh MK. Indian Women and Sports, Rawat Publications, 1990.
11. Bhatia B. 'Women and Sport', Handbook of Sports Medicine, Indian Association of Sports Medicine, 2000, 110-112.
12. VasanthiKadhiravan. Status and recognition of sportswomen in Indian society Br J Sports Med. 2010; 44:i62. doi:10.1136/bjism.2010.078725.209.
13. KokilamVasantha N. 'Constraints and motives related with women's physical activity, Emerging trends in Physical education and sports sciences, Trichy: Publication Division, Bharathidasan University, 2011, 403.
14. Suthamathi T. Women and Sports, Emerging trends in Physical education and sports sciences, Trichy: Publication Division, Bharathidasan University, 2011; 397
15. International Journal of Applied Research 2015; 1(13): 656-659

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

3 (Print)

ISSN 2277- 8063 (Print)

Navjyot

नवज्योत

INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY
RESEARCH JOURNAL

(Science, Humanities, Social Sciences, Languages,
Commerce & Management)

A Quarterly, High Impact Factor, Peer Reviewed,
Referred & Indexed Journal

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

www.navjyot.net

E-mail : editornavjyot@gmail.com

19.	समाजशास्त्र	छत्रपती शाहू महाराज और शिक्षा	डॉ. किशोर उत्तमराव राऊत	69- 71	41.
20.	Political Science	Rajashri Chhatrapati Shahu Maharaj and Agricultural Development	Dr. Lodhi Kaniz Fatma Niyaz Ahmed	72-76	42.
21.	समाजशास्त्र	राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज यांची शैक्षणिक चळवळ	श्रीमती मीना अनिल जाधव	77-80	43.
22.	English	संगीत नाट्यकलेचे आश्रयदाते : राजर्षी शाहू महाराज	डॉ. मनीषा आझाद नायकवडी	81-86	44.
23.	समाजशास्त्र	शाहू महाराज : शिक्षणाचा दृष्टीकोन आणि शिक्षण सुधारणा	प्रज्ञा अभिजीत बेलेकर	87-89	45.
24.	मराठी	छत्रपती राजर्षी शाहू महाराज आणि ब्राम्हणेतर वृत्तपत्र सृष्टी	प्रकाश बाळू नाईक	90-92	46.
25.	राज्यशास्त्र	शाहू महाराजांचे सामाजिक न्यायाचे तत्त्व	प्रा.डॉ. रविंद्र भणगे	93-98	47.
26.	English	Chhatrapati Shahu Maharaj : Social and Educational Reforms	Sarika Sujit Patil	99-103	48.
27.	Economics	Contribution of Rajshree Shahu Maharaj in Agricultural Development of Kolhapur District	Dr. Samina S. Jamadar Dr. Sarika N. Shinde	104-109	49.
28.	Sociology	Shahu Maharaj : A Modern Social Reformer	Sayali Samudre	110-112	50.
29.	राज्यशास्त्र	राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज : एक आधुनिक समाजसुधारक	श्री. शरद विठ्ठल पाटील	113-115	51.
30.	समाजशास्त्र	महिला सबलीकरण : राजर्षी शाहू महाराजांचे योगदान	प्रा.डॉ. सुजाता जगन कराडे	116-119	52.
31.	समाजकार्य विभाग	राजर्षी शाहू महाराज यांचे सामाजिक व शैक्षणिक कार्य	प्रा. डॉ. सुप्रिया अमर शिंदे	120-122	53.
32.	Economics	Shahu Maharaj and Reservation Policy	Dr. Varsha Raghunath Shinde	123-126	54.
33.	English	Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj: Perspective on Education and Educational Reforms	Vinayak Dnyandeo Khot	127-129	55.
34.	हिंदी	आरक्षण के जनक - छत्रपति शाहू महाराज	प्रा.सचिन कर्चे	130-131	56.
35.	शारीरिक शिक्षण	राजर्षी छत्रपती शाहू महाराजांचे कुस्ती खेळासाठीचे योगदान	डॉ. श्रीनिवास बाळासाहेब पाटील	132-136	57.
36.	अर्थशास्त्र	कोल्हापूर जिल्ह्यामधील छत्रपती शाहू महाराजांचे कृषी क्षेत्रातील योगदान	कु. सुमन प्रभाकर कांबळे	137-138	58.
37.	राज्यशास्त्र	शाहू महाराज यांचे शैक्षणिक विचार आणि शैक्षणिक सुधारणा	श्री.किरण चंद्रशेखर कानडे	139-142	59.
38.	समाजशास्त्र	छत्रपती शाहू महाराज यांनी भटक्या विमुक्त समुदायासाठी केलेल्या कार्याचे समाजशास्त्रीय अध्ययन	अमोल महापुरे	143-145	
39.	समाजशास्त्र	शाहू महाराजांचे जातीभेद निर्मुलनासंबंधीचे विचार आणि अस्पृश्योद्धारासाठीचे कार्य	अरविंद अनिल घोडके	146-149	
40.	इतिहास	राजर्षी शाहू महाराजांनी भटक्या विमुक्तांसाठी केलेले लोकोत्तर कार्य	डॉ. बी.पी. चव्हाण	150-152	

आरक्षण के जनक - छत्रपति शाहु महाराज

प्रा. सचिन कर्चें न्यू कॉलेज, कोल्हापुर.

राजर्षि शाहु महाराज मराठा के भोसले राजवंश के राजा रहे है। जिनका शासन काल 1894-1900 रहा है। और वे कोल्हापुर के भारतीय रियासतों के महाराजा (1900-1922) थे। उन्हें एक वास्तविक लोकतांत्रिक और समाज सुधारक माना जाता था। वे एक सच्चे दिल के और साधारण जीवन पद्धतियों को आपनाने वाले राजा थे। आज से लगभग 120 साल पहले अपने संस्था में 50 प्रतिशत आरक्षण की व्यवस्था लागू करने वाले शाहु महाराज समाज में समानता लाना चाहते थे। जो लोग आज भी पिछड़े है, उन्हें समाज के मुख्य धारा में लाना और उसका विकास करना इनका प्रयास रहा है। छत्रपति शाहु महाराजने समाज में व्याप्त ब्राह्मणवादी वर्चस्व को तोड़ने के लिए कई अहम कदम उठाये वर्ण जाति व्यवस्था एवं इस पर आधारित भेदभाव को ध्वस्त करने में अपना पूरा जीवन लगा दिया। वे एक ऐसे राजा हुए जिन्होंने महात्मा फुले जी और उनकी पत्नी सावित्रीबाई फुले जी के सपनों को साकार करने के लिए बड़ा कार्य किया। राजा बनते ही इन्होंने राज्य और समाज पर ब्राह्मणों के वर्चस्व को तोड़ने के लिए 26 जुलाई, 1902 में आरक्षण लागू किया। ताकि, पिछड़े - दलित इस आरक्षण के माध्यम से लाभान्वित हो। यह आधुनिक भारत में जाति के आधार पर मिला पहला आरक्षण था। इस कारण शाहु महाराज जी आधुनिक आरक्षण के जनक कहलाए। परवर्ति काल में गरीबों, पिछड़ो दलितों को आरक्षण देने का काम करनेवाले डॉ. बाबासाहब आंबेडकर ने शाहु जी द्वारा लागू किये गए आरक्षण का ही विस्तार भारतीय संविधान में किया।

1894 में जब शाहु महाराज राजा बने थे, उस समय कोल्हापुर राज्य के अधिकांश पदों पर चित्पावन ब्राह्मणों का कब्जा था। 1894 में जब शाहु महाराज ने राज्य की बागडोर संभाली थी, उस समय कोल्हापुर के सामान्य प्रशासन में कुल 71 पदों में से 59 पर पर ब्राह्मण अधिकारी नियुक्त थे। इसी प्रकार लिपिक के 500 पदों में से मात्र 10 पर गैर ब्राह्मण थे। शाहु महाराज द्वारा पिछड़ी जातियों को 50 प्रतिशत आरक्षण उपलब्ध कराने के कारण 1911 में 100 पदों में से ब्राह्मण अधिकारियों की संख्या अब केवल 35 रह गई थी।

हम सबको पता है कि, पेशवाओं के ब्राह्मणवादी शासन व्यवस्था के बाद महाराष्ट्र के धार्मिक जीवन के साथ-साथ राजनीतिक, आर्थिक और सामाजिक जीवन पर भी ब्राह्मणों का वर्चस्व और नियमन कायम हो गया था। इस ब्राह्मणवादी व्यवस्था को तोड़ने के लिए 50 प्रतिशत आरक्षण उस युग की सबसे बड़ी क्रांति थी इस आरक्षण से ही हमारा बहुजन समाज समानता पा सकता है, आगे बढ़ सकता है, प्रगति कर सकता है, इसका अनुमान लगाकर ही उन्होंने आरक्षण का कदम बढ़ाया। इस आरक्षण से ही आज हम वर्तमान समाज की मजबूत स्थिति को देख रहे है। क्योंकि संविधान में जो डॉ. बाबासाहब आंबेडकर जी ने आरक्षण का प्रबंध किया है, उसका स्रोत शाहु महाराज जी है। शाहु महाराज ही आधुनिक संविधान के आरक्षण के जनक है।

शाहु महाराज के आरक्षण विचार से समाज व्यवस्था में एक क्रांति आयी। समानता के बीज शाहु महाराज जी ने बोए। उनका यही विचार हजारों सालों की गुलामियों को तोड़नेवाला साबित हुआ। आज तक उच्च-नीच का प्रकोप बनानेवाली व्यवस्था को शाहु महाराज ने सुरंग लगायी। वर्ण व्यवस्था में जकड़ी इस समाज व्यवस्था को ठीक कराना ही इस आरक्षण का मूल उद्देश्य रहा होगा। पेशवाई के चंगूल से इस समाज को बचाना ही इसका उद्देश्य रहा होगा। सचमुच आज जो हम आजादी की खुली साँस ले रहे है, उसके बीज अगर शाहु महाराज ने नहीं बोये होते तो आज भी हम गुलामी की बेड़ियों में जकड़े हुए होते। विशिष्ट वर्ग की इस समाज व्यवस्था, को नष्ट करने का काम इनके आरक्षण ने किया। आज के दौर में जो कुछ समानता हमें दिखाई देती है, वह इस शाहु महाराज के आरक्षण की वजह से है।

9 जुलाई, 1917 को उन्होंने एक आदेश जारी किया कि, कोल्हापुर राज्य के सभी देवस्थानों की आय और संपत्ति पर राज्य का नियंत्रण होगा। इसके साथ ही उन्होंने मराठा, (पिछड़ी) जाति के पुजारियों की नियुक्ति का भी आदेश दिया। 1920 में शाहु महाराजने पुजापाठ करने के लिए पुरोहितों के प्रशिक्षण के लिए विद्यालय खुलवाया। 1919 में शाहु जी ने एक आदेश जारी किया, जिससे अछूत समाज का कोई भी व्यक्ति अस्पताल आकर सम्मानपूर्वक इलाज करा सकता है। 1919 में ही उन्होंने एक और आदेश जारी किया कि, प्रायमरी, हायस्कूल और कॉलेजों में जाति के आधार पर छात्रों के साथ कोई भी भेदभाव न किया जाए। सरकारी विभागों में काम कर रहे दलितों के साथ समानता और शालिनता का बर्ताव करने का आदेश भी जारी किया। इससे साबित होता है कि शाहु महाराज सिर्फ आरक्षण देकर चुप नहीं बैठे उसके कार्यान्वयन पर भी बल दिया। शाहु महाराज ने समाज को किसी भी प्रकार के उच्च-नीच की भावना से परे होकर समानता के धरातल पर लाने का महत्त्वपूर्ण काम शाहु जी के आरक्षण ने किया।

लगभग आज से 120 साल पहले छत्रपति शाहु महाराज ने आरक्षण की नींव नहीं डाली होती, तो आज के आधुनिक युग में भी बहुजनों की हालत गंभीर होती। वह आज भी समानता के लिए छटपटाता गिडगिडाता हुआ नजर आता। सचमुच छत्रपति शाहु महाराज का वह आरक्षण का कदम आज के आधुनिक युग का बीजवपन काल रहा। नहीं तो बहुजन समाज आज भी विशिष्ट वर्णव्यवस्था में बाँध दिया होता। पिछड़ों और दलितों के मुक्तिदाता कहे जानेवाले छत्रपति शाहु महाराज ने महात्मा जोतिराव फुले जी से जो प्रेरणा की मशाल जलाई जिसकी रोशनी आज के आधुनिक युग में भी दिखाई दे रही है।

बहुजन समाज का अगर उत्थान करना है, तो उसको शिक्षा और नोकरी में आरक्षण की जरूरत है, तभी वह सबकी बराबरी करके समानता पा सकता है, यह मूल विचार ध्यान में रखते हुए छत्रपति शाहु महाराज ने आरक्षण की नींव डाली। उसी नींव को पकड़ते हुए डॉ. बाबासाहब आंबेडकर जी ने संविधान में आरक्षण का प्रावधान किया जिससे हम लोक अपनी अस्मिता को बनाए रखे हुए हैं। अपने विचारों को जीवित रखते हुए आत्मसन्मान और आत्मनिर्भरता से जी रहे हैं।

संदर्भ सूची:

- 1) डॉ. पवार जयसिंगराव, राजर्षी शाहू छत्रपती जीवन व कार्य, ताराराणी बुक सर्विसेस कोल्हापूर प्रथमावृत्ती, २०१४
- 2) डॉ. विलास संगवे – राजर्षी शाहू महाराज : कार्य व प्रभाव
- 3) डॉ. नारायण कांबळे – राजर्षी शाहू : नव्या दिशा, नवे चिंतन
- 4) डॉ. धनंजय कीर – राजर्षी शाहू छत्रपती
- 5) लोकराज्य (सप्टेंबर २०१८)

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

"आभासी चलनाच्या विविध प्रकारांचा विशेष अभ्यास"

प्रा. अनिल सुतार, सहा. प्राध्यापक, अर्थशास्त्र विभाग महिला महाविद्यालय, कराड मो. 9922822020 ई - मेल - anils.sutar@gmail.com

परवलीचे शब्द (key Words) :-

क्रिप्टो करेंसी, बिटकॉइन, इथरिअम, टिथेर, बिनान्स कॉइन, टेरा.

गोषवारा

आभासी चलन म्हणजे क्रिप्टो करेंसी होय. हे चलन संगणकीय अल्गोरिदमच्या आधारे निर्माण करण्यात आले असून यामध्ये क्रिप्टोग्राफीचा वापर केला जातो. या प्रकारच्या आभासी चलनाला भौतिक रूप नसते परंतु याचा आर्थिक व्यवहार करण्यासाठी उपयोग केला जातो. सन 2009 मध्ये जपानी अभियंता सातोशी नोकोमोटो यांनी सर्वप्रथम आभासी चलनाची संकल्पना मांडली. त्यानंतर संपूर्ण जगभरामध्ये विविध प्रकारची आभासी चलने अस्तित्वात आली. ज्याप्रमाणे कागदी नोटा, नाणी यांचा वापर वस्तू व सेवांची खरेदी-विक्री करण्यासाठी केला जातो त्याचप्रमाणे आभासी चलनाचाही वापर केला जातो. आभासी चलनाच्या आधारे केलेले व्यवहार अतिशय सुरक्षित व गोपनीय मानले जातात. आभासी चलनावर जगातील कोणत्याही बँकेचे, सरकारचे किंवा देशाचे नियंत्रण नसल्यामुळे अलीकडच्या काळात या चलनाद्वारे होणारी आर्थिक उलाढाल अब्जावधी रुपयांनी वाढलेली दिसून येते. दिवसेंदिवस आभासी चलनातील गुंतवणूक मोठ्या प्रमाणात वाढत असलेली दिसून येते, त्यामुळे जागतिक अर्थकारणामध्ये या चलनाचे महत्त्व वाढलेले दिसून येते. जगातील अनेक देशांमध्ये आभासी चलनाचा मोठ्या प्रमाणात वापर केला जाऊ लागला आहे. त्यामुळे जगातील अनेक अर्थव्यवस्था या चलनामुळे प्रभावित झालेल्या दिसून येतात. जागतिक अर्थकारणामध्ये आभासी चलनाने एक प्रकारची क्रांती घडवून आणली आहे.

प्रस्तावना :

आभासी चलनाने जागतिक अर्थकारणामध्ये एक नवीन नवीन क्रांती घडवून आणलेली आहे. मानवी इतिहासामध्ये वस्तुविनिमय पद्धती मधून चलनाची निर्मिती होऊन त्याचा मोठ्या प्रमाणात आर्थिक व्यवहारासाठी वापर करण्यात येऊ लागला. चलन उत्क्रांतीच्या सुरुवातीच्या टप्प्यांमध्ये विविध वस्तूंचा चलन म्हणून वापर केला जात होता. धातूचा शोध लावल्यानंतर सोने, चांदी, लोखंड इत्यादी धातूंची नाणी चलन म्हणून वापरण्यात येऊ लागली. त्यानंतर कागदी चलन अस्तित्वात आले. आधुनिक काळात चलनाचा एक नवीन प्रकार उदयास आला आहे तो म्हणजे आभासी चलन होय. त्यालाच क्रिप्टो करेंसी किंवा वर्चुअल करेंसी असेही म्हणतात. क्रिप्टो म्हणजे सुरक्षा आणि चलन म्हणजे करेंसी या दोन शब्दातून क्रिप्टोकरेंसी या शब्दाची उत्पत्ती झाली. संगणकीय यंत्रणेचा वापर करून केले जाणारे चलनाचे व्यवहार म्हणजे क्रिप्टो करेंसी किंवा आभासी चलन होय. आभासी चलन म्हणजे क्रिप्टो करेंसी होय. हे चलन संगणकीय अल्गोरिदमच्या आधारे निर्माण करण्यात आले असून यामध्ये क्रिप्टोग्राफीचा वापर केला जातो. या प्रकारच्या आभासी चलनाला भौतिक रूप नसते परंतु याचा आर्थिक व्यवहार करण्यासाठी उपयोग केला जातो. सन 1983 मध्ये अमेरिकन क्रिप्टोग्राफर डेव्हिड चाउम यांनी Ecash नावाच्या अनामिक क्रिप्टोग्राफिक इलेक्ट्रॉनिक पैशाची संकल्पना मांडली. त्यानंतर सन 1995 मध्ये त्यांनी 'डिजीकॅश' ची संकल्पना मांडली. सन 2009 मध्ये जपानी अभियंता सातोशी नोकोमोटो यांनी सर्वप्रथम आभासी चलनाची संकल्पना मांडली. त्यानंतर संपूर्ण जगभरामध्ये विविध प्रकारची आभासी चलने अस्तित्वात आली. ज्याप्रमाणे कागदी नोटा, नाणी यांचा वापर वस्तू व सेवांची खरेदी-विक्री करण्यासाठी केला जातो त्याचप्रमाणे आभासी

चलनाचाही वापर केला जातो. आभासी चलनाच्या आधारे केलेले व्यवहार अतिशय सुरक्षित व गोपनीय मानले जातात. आभासी चलनावर जगातील कोणत्याही बँकेचे, सरकारचे किंवा देशाचे नियंत्रण नसल्यामुळे अलीकडच्या काळात या चलनाद्वारे होणारी आर्थिक उलाढाल अब्जावधी रुपयांनी वाढलेली दिसून येते. दिवसेंदिवस आभासी चलनातील गुंतवणूक मोठ्या प्रमाणात वाढत असलेली दिसून येते. त्यामुळे जागतिक अर्थकारणामध्ये या चलनाचे महत्त्व वाढत आहे. जगातील अनेक देशांमध्ये आभासी चलनाचा मोठ्या प्रमाणात वापर केला जाऊ लागला आहे. त्यामुळे जगातील अनेक अर्थव्यवस्था प्रभावित झालेल्या दिसून येतात.

प्रस्तुत शोधनिबंधामध्ये जगातील विविध प्रकारच्या आभासी चलनांचा अभ्यास करण्यात आला असून आभासी चलनातील वाढत्या गुंतवणुकीचाही सविस्तरपणे अभ्यास करण्यात आला आहे. तसेच आभासी चलनामुळे जागतिक अर्थव्यवस्था कशा प्रकारे प्रभावित झाली आहे त्याचा सविस्तर अभ्यास करण्यात आलेला आहे. साहित्य परामर्श

प्रस्तुत संशोधन विषयाचा अभ्यास करण्यासाठी सरकारी व खाजगी संस्थांचे अहवाल, आंतरराष्ट्रीय संस्थांचे अहवाल, विषयाशी संबंधित प्रकाशित लेख, संशोधकांचे शोध निबंध इत्यादींचा परामर्श घेण्यात आलेला आहे.

अभ्यासाची उद्दिष्टे

- 1) आभासी चलनाची संकल्पना अभ्यासणे.
- 2) आभासी चलनाचे विविध प्रकार अभ्यासणे.
- 3) आभासी चलनातील गुंतवणुकीचा अभ्यास करणे.
- 4) आभासीचा चलनाच्या कार्य प्रणालीचा अभ्यास करणे.

शिवार्थ २०२३

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

शिवार्थ २०२३

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Page | 208

टीथर हे तिसऱ्या क्रमांकाचे सर्वाधिक बाजार कॅप मूल्य आणि लोकप्रिय असणारे आभासी चलन आहे. या आभासी चलनाचे बाजार कॅप मूल्य 79 अब्ज अमेरिकन डॉलर्स पेक्षा अधिक आहे. क्रिप्टो करेंसीच्या इतर आभासी चलनांच्या तुलनेत हे आभासी चलन अधिक सुरक्षित आणि चांगले मानले जाते. कारण ते अमेरिकन डॉलर आणि युरो डॉलर वर आधारित आहे या चलनाचे मूल्य 1 डॉलर = 1 टिथर असे आहे.

4) बिनान्स कॉइन (BNB)

बिनान्स कॉइन हे चौथ्या क्रमांकाचे सर्वाधिक बाजार कॅप मूल्य असणारे आभासी चलन आहे. या आभासी चलनाचे बाजार कॅप मूल्य 68 अब्ज अमेरिकन डॉलर पेक्षा जास्त आहे. हा एक असा प्रकार आहे की जो जगातील सर्वात मोठ्या क्रिप्टो एक्सचेंजपैकी एक आहे. सन 2017 मध्ये हे चलन बाजारात आले. याचा उपयोग व्यापार करण्यासाठी, पेमेंट प्रोसेसिंग साठी तसेच बुकिंगसाठीही केला जातो. हे चलन इतर आभासी चलनामध्येही बदलता येऊ शकते. हे या आभासी चलनाचे एक विशेष वैशिष्ट्य आहे. सन 2017 मध्ये बिनान्स कॉइनची किंमत फक्त 0.10 डॉलर एवढी होती ती वाढून सन 2022 मध्ये 413 यूएस डॉलर्स एवढी झाली. या कालावधीत या चलनाची किंमत सुमारे 41000% एवढी प्रचंड वाढली.

5) एक्स. आर. पी (XRP)

एक्स आर पी हे पाचव्या क्रमांकाचे सर्वाधिक बाजार कॅप मूल्य असणारे आभासी चलन आहे. या आभासी चलनाचे बाजार कॅप मूल्य 37 अब्ज डॉलर पेक्षा जास्त आहे. रिपल या डिजिटल तंत्रज्ञान आणि पेमेंट प्रोसेसिंग कंपन्यासारखे काही संस्थापकांनी हे आभासी चलन तयार केले आहे. एक्स आर पी चा इतर आभासी चलनाशी देवाण-घेवाण सुलभ करण्यासाठी उपयोग केला जातो. सन 2017 मध्ये या आभासी चलनाची किंमत 0.006 यु एस अशी होती. मार्च 2022 मध्ये याची किंमत वाढून 0.80 यु एस डॉलर इतकी झाली. एक्स आर पी च्या किंमतीत 12600% एवढी वाढ झाली.

6) टेरा (LUNA)

टेरा हे सर्वाधिक बाजार कॅप मूल्य असणारे सहाव्या क्रमांकाचे आभासी चलन आहे. तेरा चे बाजार कॅप मूल्य 34 अब्ज डॉलर पेक्षा जास्त आहे हे चलन ब्लॉकचेन पेमेंट प्लॅटफॉर्मवर आधारित आहे जे दोन प्रकारच्या क्रिप्टो करन्सी मध्ये संतुलन ठेवण्यावर अवलंबून असते. हे आभासी चलन टेरा यूएडी या भौतिक चलनाच्या मूल्याशी जोडलेले आहे. टेरा स्टेबल कॉइन आणि लुना हे पुरवठा आणि मागणीनुसार एकत्रितपणे कार्य करतात. जानेवारी 2021 मध्ये टेराची किंमत 0.64 युएस डॉलर इतकी होती. मार्च 2022 मध्ये ती वाढून 92 युएस डॉलर्स एवढी झाली. टेराच्या मूल्यात 14200% एवढी प्रचंड वाढ झाली.

7) कार्डानो (ADA)

कार्डानो हे सर्वाधिक बाजार कॅप मूल्य असणारे सातव्या क्रमांकाचे आभासी चलन आहे. याचे बाजार कॅप मूल्य 33 अब्ज युएस डॉलर पेक्षा जास्त आहे. या आभासी चलनाचे एक वेगळे वैशिष्ट्य असे आहे की, हे चलन व्यवहारातील वेळेची बचत करणारे, ऊर्जेची बचत करणारे

आणि पर्यावरण पूरक चलन आहे. कार्डानो हे स्मार्ट कॉन्ट्रॅक्ट्स आणि विकेंद्रीत एप्लीकेशन्स सक्षम करण्यासाठी कार्य करते. सन 2017 मध्ये याची किंमत 0.02 यूएस डॉलर इतकी होती. मार्च 2022 मध्ये ती वाढून 0.99 युएस डॉलर इतकी झाली. या चलनाच्या किमतीतील वाढ ही 4850% एवढी होती.

8) सोलाना (SOL)

सोलाना हे सर्वाधिक बाजार मूल्य असणारे आठव्या क्रमांकाचे आभासी चलन आहे याचे वर्तमान बाजार कॅप मूल्य ते 33 अब्ज यूएस डॉलर्स पेक्षा जास्त आहे. हे चलन पावर केंद्रित वित्त वापर, विकेंद्रीत ॲप्स आणि स्मार्ट कॉन्ट्रॅक्ट मध्ये मदत करण्यासाठी विकसित करण्यात आले आहे. सोलाना हे एक अद्वितीयत हायब्रीड प्रूफ ऑफ स्ट्रेक आणि पुरावा इतिहास यंत्रणेवर चालते. यामुळे व्यवहारावर जलद आणि सुरक्षितपणे प्रक्रिया करण्यास मदत होते. सन 2022 मध्ये हे आभासी चलन विकसित करण्यात आले. तेव्हा त्याची किंमत 0.77 युएस डॉलर्स इतकी होती. मार्च 2022 मध्ये ती वाढून 101 यूएस डॉलर एवढी झाली. या काळात या चलनाच्या किमतीमध्ये जवळपास 13000% वाढ झाली.

9) पोलकाडॉट (DOT)

पोलकाडॉट हे नवव्या क्रमांकाचे सर्वाधिक बाजार कॅप मूल्य असणारे आभासी चलन आहे. सन 2016 मध्ये इथरिअम चलनाचे संस्थापक गॅविन वूड यांनी हे चलन विकसित केले. याचे वर्तमान बाजार कॅप मूल्य 22 अब्ज युएस डॉलर्स एवढे आहे. याचे एक महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्य म्हणजे त्याच्या एकूण पुरवठ्यावर कोणतीही मर्यादा नाही. याचे एक नवीन टोकन सतत चलनात असते. मे 2020 मध्ये या आभासी चलनाची किंमत 6.30 यूएस डॉलर एवढी होती. मे 2021 मध्ये वाढून ती 55.11 यूएस डॉलर एवढी झाली.

10) लाईटकॉइन (LTC)

लाईटकॉइन हे दहाव्या क्रमांकाचे सर्वाधिक बाजार कॅप मूल्य असणारे आभासी चलन आहे. याचे वर्तमान बाजार कॅप मूल्य 9 अब्ज यूएस डॉलर्स पेक्षा जास्त आहे. सन 2011 मध्ये माजी क्रिप्टो एक्सचेंज कॉईनबेस सॉफ्टवेअर अभियंता चार्ली ली यांनी हे चलन विकसित केले. मध्यस्थाशिवाय जगभरातील लोकांना पैसे देण्यासाठी एक मार्ग म्हणून याचा वापर केला जातो. लाईटकॉइन मध्ये एकूण 84 दशलक्ष टोकन्सचा पुरवठा आहे. मे 2021 मध्ये या चलनाचे मूल्य प्रति टोकन 413.4 यूएस डॉलर्स एवढे वाढले होते. त्यानंतर मात्र त्याच्या मूल्यात 50% पर्यंत घसरण झाली. या चलनाचे प्रति टोकन मूल्य 106 डॉलर्स एवढे आहे.

वरील सर्वाधिक बाजार कॅप मूल्य असणाऱ्या आभासी चलना बरोबरच जगभरामध्ये जवळपास 8000 पेक्षा जास्त आभासी चलने अस्तित्वात असून या चलनामधील गुंतवणूक दिवसेंदिवस वाढतच चाललेली दिसून येते.

कुक्कुटपालनाचे अर्थशास्त्रय

प्रा. डॉ. शंकर पांडुरंग हजारे

सहाय्यक प्राध्यापक

महिला महविद्यालय, कराड

मो. ९६५७६९९९७५ E mail shankarhajare86@gmail.com

सारांश

शेतीपूरक व्यवसाय म्हणून आजही ग्रामीण भागात कुक्कुटपालन केले जाते हा व्यवसाय शेतकऱ्यांसाठी सर्वात सोयीस्कर जोडधंदा असून त्याच्या व्यवस्थापनातील खर्च सुद्धा शेतकऱ्यांना परवडणारा आहे सध्या जास्तीत जास्त ग्रामीण भागातील युवक कुक्कुटपालनाकडे वळत आहेत त्यामुळे या व्यवसायाला स्वयंरोजगार निर्मितीचे आणि उपजीविकेचे साधन म्हणून महत्व प्राप्त झाले आहे जर आपणास बॉयलर कोंबड्या पालन करायचे आहे तर देशी गावरान कोंबड्यापेक्षा हायब्रिड कोंबडी पालन फायदेशीर ठरले शेतीला पूरक असा आणि शेतीतून वेळ काढून सजासजी करता येणारा व्यवसाय म्हणजे यास उत्पादनासाठी बॉयलर कोंबडी पालन कुक्कुटपालन हा शेतकऱ्याला आर्थिक स्थैर्य मिळवून देणारा व्यवसाय आहे.

प्रस्तावना :

कोंबड्यांच्या व्यवसाय दोन प्रकार आहेत. कोंबड्यांच्या जातीही दोन प्रकारच्या व्यवसायाचा प्रकार म्हणजे अंडी देणाऱ्या कोंबड्या पाळणे त्यांच्यापासून मिळणाऱ्या अंडी विकणे व्यवसायाचा दुसरा म्हणजे मांस देणाऱ्या कोंबड्या पाळणे व त्यासाठी मांससाठी विकणे कमीत कमी खाणे खाऊन जास्तीत जास्त अंडी देणे कोंबड्यांची जात अशी विकसित केली गेली आहे तसेच कमीत कमी खाऊन जास्तीत जास्त मांस अंगावर घेणाऱ्या कोंबड्यांची जात ही विकसित केली गेली आहे. आपल्याकडे व्यवसाय गेल्या काही वर्षात झपाट्याने वाढत आहे. त्यांचा बहुतांश भाग अंडी देणाऱ्या पक्षांनी व्यापला आहे. त्या मानाने मांससाठी कोंबड्या वाढविणे हा व्यवसाय खूपच मर्यादित आहे. मात्र मांस म्हणून खाण्यासाठी विशेष प्रकारचा पक्षी विकसित केलेला असतो.

गावठी कोंबड्या :

कोंबड्यांच्या मांस माणसाची गरज या देशात गावठी कोंबड्या भागवीत आहेत. त्या कोणी खास पाळीत नाही खेडोपाडी जवळजवळ निसर्गात वाढत असताना शेतकऱ्याला त्यांच्या अंड्यांच्या रूपाने चार पैसे मिळवून देतात तसेच अधून मधून त्या विकल्याने त्यांच्या संसाराला मीठ मिरच्या ची मदत होते या कोंबड्या काही वेळा स्वतः शेतकरी विक्रीसाठी बाजारात घेऊन तर किती वेळा दलाल लोक त्या खेड्यात जाऊन खरेदी करतात आणि शहरी भागात घाऊक व्यापाऱ्याला फायदा घेऊन विकतात शेतकऱ्यांच्या पदरात म्हणावी तशी किंमत पडत नाही गेल्या काही वर्षात देशातील देशातील पोल्ट्री उद्योग आधुनिक होत आहे यातून चांगल्या रोजगाराच्या संध्या निर्माण होत आहेत इनकुबेटर व हॅचर्स मध्ये आधुनिक तंत्रज्ञान आले आहे. यामध्ये सर्वात कामे स्वयंचलित पद्धतीने नियंत्रित केली जातात याचा पोल्ट्री व्यवसायिकांना फायदा करून घेतला पाहिजे. पोल्ट्रीतील आधुनिक कर्णातून मजुरावरील अवलंबन कमी होते. पक्षी व्यवस्थापनाची कार्यक्षमता वाढते गुणवत्ता कायम राखली जाते. अन्न सुरक्षितेच्या दृष्टीने हे महत्वाचे आहे हॅचर्स बॉयलर काम ब्रीडर फार्म खाद्य तयार करून युनिट औषधे व लस तयार करण्याचे युनिट मशिनरी तयार करण्याचा उपयोग समूहामध्ये आधुनिकीकरणतून होत आहे. आधुनिकीकरण आधुनिक तंत्रज्ञानाची वापरातून शेतकऱ्यांना पोल्ट्री व्यवसायात नवनवीन संधी उपलब्ध होऊ शकतात. यामध्ये करार पद्धतीने कुक्कुटपालन खाद्य निर्मिती असे उद्योग सुरू करणे शक्य आहे. पोल्ट्री व्यवस्थापनामधून आता संगणकीकरण ही वाढत आहे त्यामुळे प्रत्येक गोष्टीची नोंद ठेवणे सोपे जात आहे.

IQAC Co-ordinator
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
 Mahila Mahavidyalaya, Karad

निम्मलोक असतानाही असणार असतानाही निम्मेलोक शाकाहारी आहेत याचे कारण म्हणजे दुग्ध आहार होय आहारात दुधाचा सर्वात जास्त वापर पंजाब मधील लोक करतात वर दिलेल्या आकडे वरून हे स्पष्ट होते की भारतातील सुमारे 70 टक्के प्रजा मांसार करणारी आहे म्हणजे तिला मांसाहार निषेध नाही भारतात भारत सरकारने चौथ्या पंचवार्षिक योजनेत पक्षी व्यवसायासाठी 35 टक्के रुपया रुपयाची तरतूद केली आहे याशिवाय खाजगी व्यवसायिक व व्यवसायात मोठ्या प्रमाणावर करण्यास उपयुक्त झाले आहेत प्रचंड प्रमाणावर कॉंबड्यांची निर्मिती झाल्यास माणसाचा पुरवठा खास वाढले वाढेल सुरुवातीस कॉंबड्यांचे मांस जरी महाग पडले तरी त्याच्या पुरवठ्यामुळे इतर प्रकारचे मांस अधिक उपलब्ध होऊन त्यांच्या किमतीही सिरावतील व देशवासीयांना मांस उपलब्ध होईल

विक्री व्यवस्था :

आपल्या मालाच्या विक्रीची कलाही पक्षी पालन करणाऱ्याला अवगत करून घ्यावयास हवी आपल्या मालाला उत्तम बाजारपेठ कोणती म्हणजे आपला माल उठाव कुठे चांगला होईल व किंमत कोटी चांगली कोठे चांगली मिळेल वाहतुकीचा खर्च कसा कमी येईल या सर्व गोष्टींचा त्याने शोध घेतला पाहिजे आपला माल बाजारपेठेत ग्राहकांचे मन आकर्षित करील अशा स्वरूपात तो ठेवला पाहिजे त्याची प्रत ताजेपणा याविषयी ग्राहकांना मनात विश्वास निर्माण झाला पाहिजे ग्राहकाला हव्यात हवा तो व पुरेसा माल पूर्वीचा आला पाहिजे मालाला जास्तीत जास्त किंमत जिथे मिळतील ती बाजारपेठ सर्वात चांगली आहे.

बाजारपेठ :

बाजारपेठेचा अभ्यास करणारे व अनुभव नसेल तर कित्येक वेळा प्रत्यक्ष खचपेक्षा विक्रीची किंमत कमी येते आणि धंदा तोट्यात जातो अनेक पक्षी शाळा यामुळे आजकाल बंद झालेले आहेत आपल्याकडे ठराविक किंमत देऊन असा माल विकत घेणारे लोक असतात मोठ्या शहरात असणाऱ्या औद्योगिक वसाहती निर्माण झाल्या आहेत या वसाहती असलेल्या भोजनालयात माणसाची मागणी वाढत आहे कॉंबड्यासाठी असणारी बाजारपेठ आपल्याला सर्वप्रथम तुम्ही स्थाना स्थानिक बाजारामध्ये नेहमी लक्ष केंद्रित करा व उत्पादन हे स्थानिक बाजारामध्ये विकले गेले तर तुम्हाला वाहतूक खर्च खूपच कमी येत असतो. त्यानंतर तुमच्यासाठी हे जाणून घेणे महत्वाचे आहे की लोक बहुतेक मांस किंवा अंडी कोठून खरेदी करतात. मला वाटते की मांसासाठी तुम्ही तुमचे भावी ग्राहक स्थानिक मांसाची दुकाने आणि हॉटेल पाहू शकता. आणि आपल्या सवाना माहिती की लोक किराणा दुकानातून अंडी देखील खरेदी करतात.

कॉंबड्यास लागणारे सरासरी खाद्य :

तक्ता क्रमांक १

शंभर कॉंबड्या लागणारे सरासरी खाद्य किलोमध्ये

आठवडे	मोठे पक्षी	लहान पक्षी	बॉयलर पक्षी
1	6.4	6.4	7.0
2	12.7	12.7	13.2
3	19.1	18.5	21.00

त्यापुढे	5 ते 6 गॅलन
----------	-------------

शून्य ते दोन आठवडे एक गॅलरी पाणी लागते तीन ते चार आठवडे दोन ते तीन गॅलेंट पाणी लागते ।। ते 20 आठवडे चार ते पाच गेले पाणी लागते त्यापुढे पाच ते सहा गेले पाणी लागत आहे. कोंबड्यांना जेवढ्या वजनाचे सुके खाद्य खातात त्याच्या दुप्पट पाणी पितात हवामान आणि पक्षाचे आरोग्य यावरही पाण्याचा खप अवलंबून असतो उन्हाळ्यात पाण्याचे प्रमाण 50% वाढू शकते पक्षांना 24 तास पाणी मिळाले नाही तर अंड्याचे उत्पादन खाली येते आणि त्यांना 48 तास पाणी मिळाले नाहीत नाही व पुढील दहा दिवस त्यांच्यावर पाण्यावर बंधन घातले तर उत्पादन बंद होते. पाण्याच्या अंड्याच्या उत्पादनाशी किती निकटचा संबंध असतो त्याची कल्पना तक्ता क्रमांक तीन वरून येईल.

तक्ता क्रमांक ३

पक्षामागे पाण्याचा खप	प्रत्येक पक्षाने घातलेली अंडी
130 पोंड	179
150 पोंड	216
171 पोंड	230
178 पोंड	243

वरील तक्त्यात १३० पाउंड ला पाण्याचा वापर होत असताना प्रत्येक पक्षाने घेतलेली घातलेली अंडी 119 आहे तर 178 पोंड पाण्याचा वापर झाल्यानंतर पक्षाने घातलेले अंडी 243 आहेत.

कोंबड्यांचं खत :

अलीकडे मोठ्या संख्येने कोंबड्या पाळण्याचा उद्योग देशात वाढत आहे पूर्वी अशा कोंबड्या परिसरात किंवा शेतात मोकार सोडत तशा हल्ली सोडत नाहीत त्यांना एका जागी बंदिस्त घरात ठेवतात त्यामुळे त्यांची विस्टा एका जागी साठते व उपलब्ध होते त्यामुळे भरपूर प्रमाणावर कोंबड्यांचे खत मिळते आता शक्य झाले आहे कोंबड्यांचे पाच कळप एका वर्षात तयार होऊन बाजारात एक कळप निघून गेल्यानंतर गादीवर पुन्हा वापरताना तशीच ती किंवा वापरण्यापूर्वी तिचा रास करतात त्या राशीत रासायनिक क्रियामुळे 130 फेरेन पर्यंत तापमान वाढते व आज काही रोगजंतू असल्यास ते नष्ट होतात अशा रीतीने गादी गादीवरच्यावर वापरल्याने वर्षाच्या शेवटी प्रचंड खत तयार होते व कोंबड्यांचे खत हे सेंद्रिय खत होय यात वनस्पतींना लागणारी सर्व अन्नद्रव्ये विपुल प्रमाणात असतात म्हणून ते अत्यंत मौल्यवान व महत्त्वाचे सेंद्रिय खत मानतात या खतात एवढे पोषणद्रव्य असतात की वनस्पतीच्या दृष्टीने पूर्ण होतात वनस्पतींना कोणतेही खत द्यावे लागत नाही इतर पाळीव प्राणी म्हणजे म्हशी गाई शेळ्या इत्यादींच्या विषयी कोंबड्यांच्या विषयी तुलना करता कोंबड्यांच्या विस्टेपासून मिळणारे खत सेंद्रिय द्रव्याचे दृष्टीने अधिक समृद्ध असते.

ICAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

“ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार” –शिक्षणमहर्षी डॉ.बापूजी साळुंखे

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha's, Kolhapur.

Lal Bahadur Shastri College of Arts, Science and Commerce, Satara.

Reaccredited 3rd Cycle, NAAC - A Grade with CGPA – 3.15

Affiliated to Shivaji University, Kolhapur.

Department of Social Sciences & Commerce

One Day International Conference -2023

On

**“Sustainable Development Through
Social Science & Commerce Perspective”**

Certificate

This is to certify that, Dr./Prof/Mr./Mrs./Ms. Dr. Moholkar Jyoti Vinayak
Mahila Mahavidyalaya, Karad. has participated
/Resource Person/Session Chairperson/ Organizing Committee Member, in One Day
International Conference on Sustainable Development through Social Science &
Commerce Perspective, held on Saturday 25th March, 2023. He/She has presented
research paper entitled A Study of Materials Management
Practices of selected Co-Operative Spinning
Mill in Kolhapur District.

Dr. Pravin Jadhav
Convener

Dr. Pratibha Chikmath
Convener

Dr. Rajendra Shejwal
Principal
L.B.S.College, Satara.

Mr. Ganesh Waske
Secretary

Dr. Deepak Jadhav
Secretary

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

11. शाश्वत विकास: संकल्पना, आढ्याने आणि उपाययोजना श्री. परमेश्वर कमळे, डॉ. बट्टीनाथ दामजी	075
12. स्वच्छ भारत अभियानांतर्गत सांगोला नगरपरिषदेच्या उल्लेखनिय कामगिरीचा आढावा प्रा. डॉ. सिद्राम सलवदे, प्रा. विलासराव पांडूरंग लवटे	081
13. शाश्वत शेती: काळाची गरज डॉ. विश्वनाथ कोक्कर	085
14. क्रीडा पर्यटनाचा भारतीय स्थानिक अर्थव्यवस्थेवर होणारा प्रभाव प्रा. ज्योती तानाजी गावडे	089
15. ग्रामीण महिलांच्या मानवीय अधिकारांच्या अनुषंगाने आरोग्य विषयक शासकीय योजनांचा समाजशास्त्रीय अभ्यास श्री. पी. डी. पाटील	093
16. पर्यटनाचा ऐतिहासिक विकास डॉ. महेश विनायक रोटे	100
17. Impact of Tourism & Travels on Sustainable Development Dr. Gautam Namdev Dhale	104
18. Tourism as an Instrument for Sustainable Development Dr. Vishal Madhukar Kurane and Dr. Krushnat Aanadrao Patil	111
19. Talent Management and Business Strategy a Critical Path Bharat V. Patil	123
20. A Study of Materials Management Practices of Selected Co-Operative Spinning Mills in Kolhapur District Dr. Moholkar Jyoti Vinayak	129
21. Repercussion of Earthquakes on Landuse Pattern in and Around Patan Tehsil of Satara District of Maharashtra Dr. Sandeep Sampat Tadakhe	136

A Study of Materials Management Practices of Selected Co-Operative Spinning Mills in Kolhapur District

Dr. Moholkar Jyoti Vinayak
Assistant Professor,
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Abstract:

Materials Management cover up all operations management functions from acquiring of raw materials through the manufacturing processes to the final delivery of the end products. It acquires together under one management obligation for formative the manufacturing requirement, planning the manufacturing processes and purchasing, storing and dispensing materials. Three significant phases that hold the key to successful materials management are materials purchasing, materials usage, and storage. It is also used to decrease the cost, which increases productivity and streamlines the production. (Asaolu et. al. 2012) The main objective of the study to examines materials management practices in spinning mills. To examine the existing materials management practices with reference to materials planning and programming, purchasing, receiving, storage and issuing which is adopted by the spinning mills in the study area. The primary data have been collected through structured interview schedules. This study suggested that the implement integrated approach as well as occupiers qualified staffs and arrange training program for staff and maintain good relations with its suppliers.

Keywords: Materials Management Practices like Planning, Methods of purchasing materials, Storage and Issuing Practices

Introduction:

Materials Management is purely the methodology by which an association is supplied with the goods and services that it needs to achieve its objectives of buying, storage and development of materials. Materials Management is associated to planning, procuring, storing and concerning the suitable material of right quality, right quantity at right place in right time so as to co-ordinate and schedule the manufacture activity in an integrative approach for an industrial undertaking. The majority commercial industries purchase materials transport them in to the plant, change the materials into parts, bring together parts in to finished products, sell and transport the product to the client. (Sadiwala C. M., 2007)

Statement of the Problem:

The spinning mills in co-operative sector have contributed great part of the improvement of rural area particularly since the efforts had been to establish such units in backward area. The problem of expanding productivity implies the full

appropriate and efficient employment of the available resources of men, machines, money, power, land, capital etc. Materials management is the preparation, placing and positioning of the materials to facilitate their movement and storage. It includes consideration of the production of the product, actual materials management processing in the operation. In this context there are some questions:

- Which are main practices of materials management has being adopted in the spinning mills?
- What types of methods are adopted for purchasing in the spinning mills?

To find immediate solution to these questions it needs to conduct research. Hence, the title of the study has been formulated, as **"A STUDY OF MATERIALS MANAGEMENT PRACTICES OF SELECTED CO-OPERATIVE SPINNING MILLS IN KOLHAPUR DISTRICT"**.

Significance of the Study:

Textile industry in India plays vital in the country's economy. This industry contributes 30% share of countries in total exports. This industry occupies 50% of the total industrial development which also includes women on great extent. In India this industry is divided into two sector viz. Centralized sector and decentralized sector. Spinning mills is rely upon agriculture for the raw material and has enormous significance in human life. Materials are bough and transport by the spinning mills, its value go on expanding as the other costs as needed for requesting the materials, carrying the materials in inventory, its maintenance and handling charges must be assigned to the cost of materials preceding it enters in to a product or converted in to some other form.

Objectives of the Study:

The main objective of the study to examines materials management practices in spinning mills. So specific objectives of the study are as follows:

1. To examine the existing materials management practices with reference to materials planning and programming, purchasing, receiving, storage and issuing which is adopted by the spinning mills in the study area.
2. To study the management of raw material for purchases and issues of the selected spinning mills.
3. To make necessary suggestions for enhanced materials management practices in selected spinning mills.

Hypotheses of the Study:

H₀- There is no significant difference in materials management practices among the selected spinning mills.

H₁- There is significant difference in materials management practices among the selected spinning mills.

Research Methodology of the Study:

In order to fulfill the objectives of the study and for testing of the hypotheses basically the both primary and secondary data have been collected. It is a study of quantitative

Therefore, for the present study, census survey method has been adopted and all 13 co-operative spinning mills in Kolhapur district have been considered and the same is exhibited in the following table.

C) Data Analysis and Interpretation:

Data is being analyzed by the using statistical tools, like various tables, graphs and charts and with the help of statistical techniques such as average, mean, percentage, standard deviation variance etc. The researcher has used One-way ANOVA test for the purpose of testing of hypothesis.

Scope of the Study:

Geographical Scope: The geographical scope of the study is restricted to Kolhapur district.

Topical Scope: The topical scope of the study is limited to the "A study of Materials Management Practices of Selected Co-operative Spinning Mills in Kolhapur District."

Analytical Scope: Analytical scope has confined to the fulfillment of the objectives set out through data analysis and testing of the hypotheses. The data have been analyzed by using descriptive statistical techniques.

Functional Scope: The functional scope has confined to offering a set of meaningful suggestions aimed at controlling and improving the materials management practices in the spinning mills.

Limitations of the Study:

The conclusions of the study are drawn on the basis of study of materials management practices in selected co-operative spinning mills only.

Testing of Hypotheses:

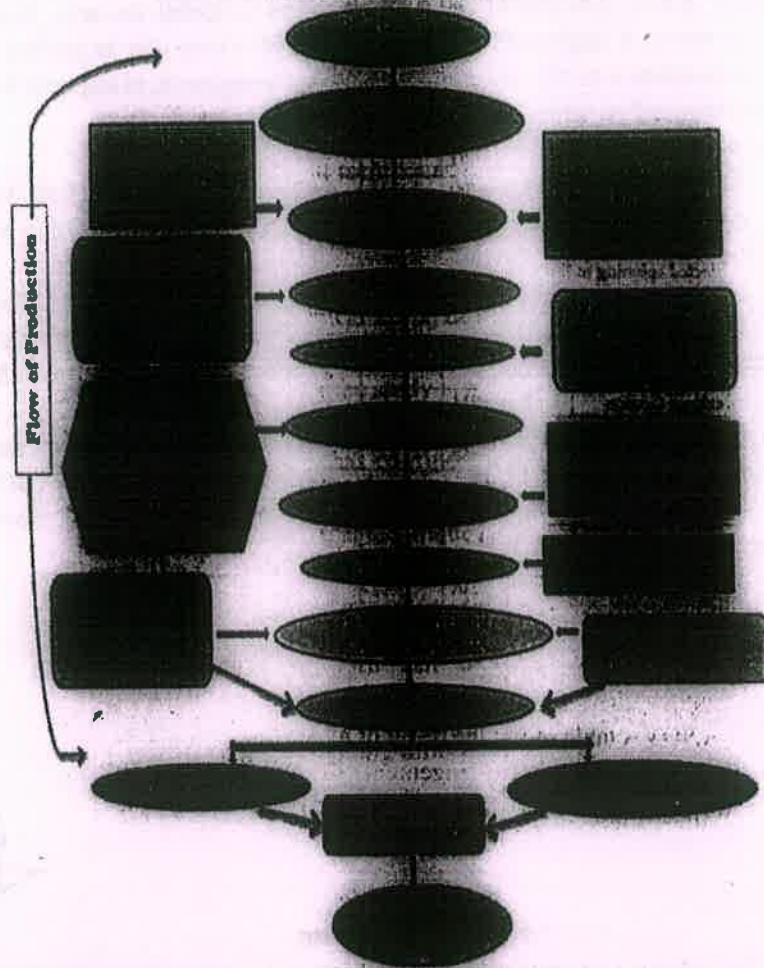
H₀- There is no significant difference in materials management practices among the selected spinning mills.

H₁- There is significant difference in materials management practices among the selected spinning mills.

The materials management practices include practices like organization structure of materials management, materials planning and programming, purchasing, receiving, storage and issuing and materials handling and transportation.

For the testing of hypotheses One-way analysis of variance (ANOVA) test has been used and formulated five sub null hypotheses.

Effective Materials Management Model

Source: Compiled by Researcher with Support of Literature and Survey Experience
11. Conclusion:

It is seen that, real fact that when private spinning mills are running in profit, the cooperative spinning mills find it difficult to go operational due to the lack of professionalism. Spinning mills, as has been observed, deal with the problems of intervention of government in its functioning. There are a number of global competitions in textile industries and finished product of the spinning mills are raw material of textile industry therefore, if quality of yarn will be highly effective obviously textile industry will be manufactured high quality material. This requires spinning mills to achieve higher competitive efficiency with enhanced quality of the product and reduced cost of production.

Improvements in materials management will help the spinning mills in this regard. Adoption of effective measures in purchasing of materials, increasing effectiveness in

IFSIJ IMPACT FACTOR: 6.225

ISSN: 2455-1511

SANSKRUTI

International Multidisciplinary Research Journal

PEER REVIEWED & INDEXED JOURNAL

Special Issue: 014

May- 2023

Rayat Shikshan Sanstha's

Savitribai Phule Mahila Mahavidyalaya, Satara

Reaccredited by NAAC 'B++' Grade (111rd cycle) with C.G.P.A. 2.80

Website-<http://www.spmmedu.in> Email -savitribai_phule@yahoo.com

Telephone No: Office-02162-231705

Department of Commerce and Management and IQAC

Organize One Day National Conference

on

**“Role of Business in Sustainable
Development: Commerce and
Management Perspective”**

In Collaboration With

**Karmaveer Bhaurao Patil Institute of Management
Studies and Research, Varye, Satara**

on

Saturday, 11th March, 2023

Special Issue Editor: Dr. Serjerao Pawar

Conference Coordinator: Mr. N. D. Bansode

Conference Co-Convener: Dr. S. S. Bhola

Editor-in-Chief: Prof. Santosh Bongale

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Sanskriti International Multidisciplinary Research Journal
IMPACT FACTOR - (IFSIJ) – 6.225
Special Issue 014- “Role of Business in Sustainable Development:
Commerce and Management Perspective”

ISSN: 2455-1511
May- 2023

IFSIJ IMPACT FACTOR: 6.225

ISSN: 2455-1511

SANSKRUTI

International Multidisciplinary Research Journal
PEER REVIEWED & INDEXED JOURNAL

Special Issue: 014 May - 2023

Rayat Shikshan Sanstha's

Savitribai Phule Mahila Mahavidyalaya, Satara

Reaccredited by NAAC 'B++' Grade (IIIrd Cycle) with C.G.P.A. 2.80

Website- <http://www.spmmedu.in> Email- savtribai_phule@yahoo.com

Telephone No: Office- 02162-231705

One Day National Conference

On

Role of Business in Sustainable Development: Commerce and Management Perspective

Organized by

Department of Commerce and Management and IQAC

In Collaboration with

Karmaveer Bhaurao Patil Institute of Management Studies and Research ,
Varye, Satara

On

Saturday, 11st March, 2023

Special Issue Editor: Dr. Serjerao Pawar
Conference Coordinator: Mr. N. D. Bansode
Conference Co-Convener: Dr. S. S. Bhola
Editor-in-Chief: Prof. Santosh Bongale

INDEXED, PEER-REVIEWED INTERNATIONAL JOURNAL
www.simrj.org.in Email ID: editorsimrj@gmail.com

Page 1

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

<p><i>Sanskruti International Multidisciplinary Research Journal</i> IMPACT FACTOR - (IFSIJ) – 6.225 Special Issue 014- “Role of Business in Sustainable Development: Commerce and Management Perspective”</p>	<p>ISSN: 2455-1511 May- 2023</p>
--	--------------------------------------

SPECIAL ISSUE INDEX

Sr. No.	Title of the Paper & Author's Name	Page No.
1	A Study of Pradhan Mantri Jan Dhan Yojana Beneficiaries Participation into Financial Products and Services of Selected Banks in Satara District <i>Dr. Bharat Vitthal Patil Mr. Amol Laxman Mohite</i>	9-21
2	An Analysis of E-Commerce & M-Commerce in India <i>Ankita Dayanand Kirte</i>	22-31
3	Review of Literature on Materials Management and Identifying Research Gap <i>Dr. Moholkar Jyoti Vinayak</i>	32-38
4	Current Trends in Business Sustainability and HRM of 2020 <i>Dr. Nikam Vijay Balkrishna Mr. Varunraj Kalse</i>	39-42
5	The Role of Human Resource Management <i>Dr. Dhiraj .C. Zalte</i>	43-48
6	A Study on Contribution of Sheep and Goat and its Marketing Practices in Southern Maharashtra <i>Dr. T. D. Mahanwar.</i>	49-57
7	Impact Of Remote Training On Employees And Its Effects. <i>Kirti Kukalyekar</i>	58-63
8	Role of HR in Productivity Improvement <i>Mr. Sujit Baburao Chavan</i>	64-69
9	Measuring the Impact of a Spouse Working on Job Satisfaction and Quality of Work Life of Traffic Police in Pune District <i>Mrs. Sandhya Ingale Prof. (Dr.) A. M. Gurav</i>	70-77
10	A Study on Role of Customer Relationship Officer's Service Facilities and Job Satisfaction in Banking Sector in India <i>Ms. Pratiksha Vikas Gosavi</i>	78-84
11	A Study of Online Buying Behavior of Consumers toward Standardized Products <i>Sarika Anil Bhosale</i>	85-93
12	E-Commerce In India: Challenges and Solutions <i>Mrs. Sujata Chandrashekhhar Bhasme</i>	94-100

Review of Literature on Materials Management and Identifying Research Gap

Dr. Moholkar Jyoti Vinayak

Assistant Professor, Mahila Mahavidyalaya, Karad

Email- moholkarjv@gmail.com

ABSTRACT:

Review of literature has vital important with any research work because the prospect of duplication of study must be wiped out and different measurement can be selected for the study. It is always said that past experience furnish faultlessness to approaching future. The literature review assist researcher to remove limitations of existing work or may assist to extend prevailing examine. The important objective of the present research is to study the review of literature on materials management and to identify the research gap between the materials management of co-operative spinning mills and other industries/units. The available literature and research is related to materials management, inventory management, materials handling management etc. according to the area of research. The present study is undertaken in the light of the methodology adopted and conclusions emerged in the earlier studies relating to the materials management.

Keywords: *Concept of Materials Management, Review of literature and identifying research gap*

1. INTRODUCTION:

The present researcher started the examination with gathering of relevant literature on the Materials Management. Review of literature has vital important with any research work because the prospect of duplication of study must be wiped out and different measurement can be selected for the study. It is always said that past experience furnish faultlessness to approaching future. The literature review assist researcher to remove limitations of existing work or may assist to extend prevailing examine. Few researchers have been examined the study on materials management and inventory management of Small Scale Industries, Textile Industry, Manufacturing and steel industry, Sugar and Engineering Industry and Construction Industry in India and abroad; but there is hardly any research and literatures obtainable on the subject associated to materials management of co-operative spinning mills. The available literature and research is related to materials management, inventory management, materials handling

co-operative spinning mills and this study unique on the ground that it endeavors a primary as well as secondary data of co-operative spinning mills.

7. References:

1. Deshmukh U. M. (1999), “A Comparative Study of Material Management of Engineering and Sugar Industries in Kolhapur District”, Unpublished Ph.D. Thesis, Shivaji University, Kolhapur, pp-1-498.
2. AsaoluAgirzie and Unam (2012), “Materials Management: An Effective Tool For Optimizing Profitability In The Nigerian Food And Beverage Manufacturing Industry”, Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences (JETEMS), Volume-3, Issue-1, pp-25-31.
3. Manapatil U. R. (1991), “A Study of Inventory Management in Selected Industrial Units in Miraj M.I.D.C”, Unpublished M.Phil Dissertation, Shivaji University Kolhapur, pp-1-126.
4. Thakkar Smita (1993), “A Study of Inventory Management in Marathe Textile Mills Ltd. Miraj”, Unpublished M.Phil Dissertation, Shivaji University Kolhapur, pp-1-78.
5. Salokhe Prakash (1994), “A Study of Materials Management in Ajinkyatara Sahakari Sakhar Karkhana Ltd. Shahunagar, Shendre, Dist-Satara”, Unpublished M.Phil Dissertation, Shivaji University Kolhapur, pp-1-77.
6. Patil S. K. (1996), “A study of Materials Management of in Tungabhadra Farmers Co-Operative Spinning Mill Ltd., Renebennur” Unpublished M. Phil Dissertation, Chh. Shahu Institute of Business Education and Research, Kolhapur, pp-1-103.
7. Verma Paritosh (2010), “Inventory Management of Selected Shipyard Companies in India”, Unpublished Ph.D. Thesis, Saurashtra University, Rajkot, pp-1-231.
8. Janicka J. and Strydom S. (2013), “Benefits of Centralized Materials Management: A Case Study in the Direct Selling Industry”, Unpublished Master Thesis, Royal Institute of Technology, Stockholm, Sweden, pp-1-44.
9. Jayakumar Kavitha (2013), “A Study on Material Management and its Impact on Cost with Reference to Kothari Petro Chemicals Limited, Chennai”, Unpublished Ph. D. Thesis, Bharathidasan University, Tiruchirapalli, pp-1-237.

- 3.3.2
- A REVIEW OF QUANTUM MACHINE LEARNING AND DISCUSSION OF ITS CURRENT STATUS 446
Seema Bhuvan, Sachin Ashok Kadam
- A STUDY OF BENEFITS DERIVED FROM CSR PRACTICES IMPLEMENTED IN LARGE-SCALE INDUSTRIAL UNITS 452
Vrushali Rajaram Kadam, Rupali Babanrao Pawar
- A STUDY OF BURNOUT SYNDROME AMONGST HOSPITAL STAFF DURING COVID PANDEMIC IN PUNE DISTRICT 460
Jyotsana Kamble, Asita Ashok Ghewari
- A STUDY OF CORPORATE CSR SPENDING OF COMPANIES OPERATING IN MAHARASHTRA 469
Sanmath Shetty, Pratik Potdar
- A STUDY OF CROSS-SECTIONAL ANALYSIS OF EDUCATION AND CHALLENGES FACED BY WOMEN ENTREPRENEURS 483
Manasi Atitkar
- A STUDY OF GROWING POPULARITY AND HINDRANCES IN THE IMPLEMENTATION OF E-LEARNING IN HIGHER EDUCATION 492
Swati Jadhav, Shikha Dubey, Kalyani Sahastrabuddhe
- A STUDY OF STRENGTHS AND WEAKNESSES OF WOMEN EXECUTIVES 496
Ashwini Anthony Rodrigues, Vikas Vilasrao Patil, Abhijit Ashok Patil
- A STUDY OF WORK VALUES OF SELF-FINANCED SCHOOL TEACHERS IN PUNE CITY 503
B.H. Nanwani, Sohail Rajjak Mulani
- A STUDY ON CONSUMER PERCEPTIONS OF LIFE INSURANCE IN THE NAVI MUMBAI AREA 509
Iftiqar Mistry, Vikas Jadhav
- A STUDY ON INDIAN EDUCATION INDUSTRY: DRIVERS OF GROWTH AND OPPORTUNITIES 517
Nishita Pandya, Kalagi Shah
- A STUDY ON ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS THROUGH HRD CLIMATE AT AUTO ANCILLARY UNIT, AURANGABAD, MAHARASHTRA 528
Andure V.B., Thorat R.G.
- A STUDY ON SATISFACTION LEVEL OF DISTRIBUTORS AND SERVICE ENGINEERS FOR DRIP IRRIGATION COMPANIES 551
Umesh S. Kasar, Abhay Bora, Shashikant Aher

A STUDY OF BENEFITS DERIVED FROM CSR PRACTICES IMPLEMENTED IN LARGE-SCALE INDUSTRIAL UNITS

Dr. Vrushali Rajaram Kadam, Assistant Professor
, Yashwantrao Mohite Institute of Management, Karad.
vrushali.kadam@bharativedyapeeth.edu

Ms. Rupali Babanrao Pawar, Assistant Professor,
Mahila Mahavidyalaya, Mangalwar Peth, Karad.
kadamrupalir@gmail.com

ABSTRACT

Corporate Social Responsibility means an obligation to improve and protect both the welfare of society as a whole in addition to the interests of the organization. This means managing their business processes while taking into account their economic, social and environmental impact, and considering human rights. Thus, this paper examines the business advantages of corporate social responsibility practices. Previous studies were reviewed and it was revealed that several benefits are derived by organizations that practice corporate social responsibility. Several advantages were identified like: enhanced company and brand reputation, reduction in operation costs, attracting new customers, improves the company's public image, promotes long run profit, improved relations with the investors, vendors and community, better access to capital, enhanced employee relations, productivity and innovation and stronger relations within communities through stakeholder engagement. An ethical and socially responsible corporate behavior is always rewarded at some point or the other. The paper therefore concludes that businesses that carry out corporate social responsibility activities have a lot to benefit. Thus, it recommends that organizations should pay due consideration to corporate social responsibility and it should be practiced on a continuous basis. The business is surviving and breathing inside the society, so it has some responsibility towards society. Many social problems like lack of education, starvation, poverty, health issues, sanitation, animal protection, housing etc. have arisen out of this situation. Now the companies no longer regard profit as their sole purpose though it has helped many corporations to stay alive in the long term, but at the same time giving something back to the society wherein they operate.

Keywords: Corporate Social Responsibility, Obligation, Community, Ethical, Long run

Introduction

The conception of Corporate Social Responsibility (CSR) is not a novel phrase to India anymore. It emerged in India from the 'Vedic period' when historical events were not even recorded in our country. An ethical and socially responsible corporate behavior is always rewarded at some point or the other hence companies must behave accordingly. Nowadays, companies are performing much beyond the sole aim of economic gain. They are striving for helping the society in which they operate as well. Companies prefer to take up CSR initiatives so that its benefits can be reaped by their employees, or with the aid of their families or by the community in the vicinity of the location of the company. This offers the company an opportunity to redirect or commit some of its resources to the betterment and upliftment of the society, where they can visualize the benefits.

Initiating CSR activities gives a feeling of fulfillment to the company that it has done something good for a better and healthier tomorrow of the society. Even the employees of such a corporation are also motivated to participate in the social cause and do their part for the society. They are often feel pride for the company's involvement in the CSR initiative. This could effect in improved productivity. It is identified that, employees, who participate in the CSR initiatives, have increased level of commitment and they often get satisfaction in being a part of such a socially committed company. They earn respect from their customers and society. This generates an affirmative feeling amongst the employees.

A company that commits to developing a comprehensive CSR strategy can expect several benefits generating out of it. The major benefits which were identified are Improvement in customer loyalty, government relations, employee job satisfaction, financial performance, company's reputation, and brand awareness, relations with the suppliers, investors and community.

Literature Review
Agarwal & Agarwal (2013) in their article have focused on why CSR is significant for corporations? Why should the corporations contribute towards the Economic Development of the Country? The researchers make it clear that CSR is a very important element of progression because organizations need to take care of the communities in which they function, primarily those which are functioning in gramin or rural areas. CSR can be

beneficial for the corporations to build up their goodwill, take up social initiatives to distinguish themselves from their rivals, increase access to capital and markets, surge sales and profits, improve their reputation and brand image, enhance loyalty of the customers and also improve the job satisfaction level of the employees.

Asemah (2013) in their paper have examined the business advantages of CSR practice. On the basis of previous studies the authors have laid down several advantages viz., Enhanced brand reputation, reduction in cost of operations, attracting prospective customers, improved company's image in public, promotes long-run revenue, improved relations with the investors, better access to capital, enhanced employee relations, stronger bond within communities through stakeholder involvement and many more. This paper shows that organization that carry out CSR initiatives have a lot of benefits.

Carlsson & Richard (2008) in their study have found that a company involves in CSR initiatives so as to increase their economic performance, gain a competitive advantage, build their reputation and image in the society and also satisfy its customers as well as other stakeholders. Companies contribute in CSR initiatives mostly in the areas of environmental protection, donations, charity work and giving sponsorships. Their active participation will impact the company's overall performance more positively because customers give value to CSR activities. It also helps to improve the company's repute and brand image that could turn up in increased sales. Even the consumers are giving preference to products from CSR active companies.

Dharmapala (2017) in their research paper have analyzed the variations in CSR activities created by Section 135 of Indian Companies Act of 2013. According to Epstein-Reeves (2012), CSR is a path for companies to benefit themselves along with benefitting the society. Companies should adopt CSR practices due to 6 reasons. They are 1. Innovation - which means companies, should adopt products or processes which are sustainable, 2. Cost Savings Engaging in sustainability helps to cut costs, 3. Brand Differentiation it highlights the company's product from its competitors, 4. Long term thinking CSR practices give long term results, 5. Customer engagement - CSR is a new way to engage with your customers and 6. Employee engagement even the employees are happy to participate in the company's CSR drive.

Kanwal (2013), analyzed that CSR practices have an impact on financial performance of the companies. As the company increased spending on CSR the financial performance of the firm also enhanced. Hence companies should consider CSR as an investment and not expenditure.

Rajak & Mishra (2014) in their study found that Indian organizations have realized that they should not only monitor the economic dimensions of their company, but also work for Ecological, Environmental and Social impact, which are considered as the three pillars of CSR. They further added that CSR is the task of everybody i.e Business Houses, Government and Individuals. Most of the companies have made their Employee Welfare Performance as an element of CSR Initiative instead of contributing to the society. Hence, CSR must run into the core of all business ethics.

Sontaite & Petkeviciene (2012) in their article indicated that several authors have laid down a number of reasons as to why businesses are engaging in activities of social accountability. Some of the prominent reasons are improvement in financial performance, increase in market share, improved quality of the product, better corporate reputation, increased employee retention, and improvement in employee job commitment. Despite of all these reasons, the most sought after advantage for the companies is enhanced corporate reputation. This indicates that CSR has turned out to be the most significant drivers of corporate reputation. The reason for this is when CSR is divided into separate segments such as responsibility towards living beings, towards environment and towards society in general is bound to affect the corporate reputation in the long run.

Tandon (2007) in his study has focused on how CSR is a vital tool in the hands of companies and in what way it can be utilized for building companies societal image. He also emphasizes the rewards of CSR like creating a positive image of the company, improved employee trustworthiness, attracting right talent, etc. He has further laid down some suggestions to be followed while designing a CSR Campaign such as Do not contribute in too many causes, Do not frequently switch the cause that you generally support, choose a cause that perfectly matches with the overall core business vision and mission, help to promote the cause you have selected, tie up with groups and organizations that gives backing to your cause. Create motivational messages that will spread out to not just a few but to all the stakeholders.

Yadav (2011) in his study has revealed the impact of CSR on corporate reputation. The analysis tells that CSR not only strengthens the core business operations, but also helps to add value to corporate image alongwith cost and risk reduction. CSR helps in creating healthy competition with ethical base and directs the corporation

towards transparent disclosures which in turn helps to win their stakeholders. As an end result, it has positive impact on the financial performance of companies. The study also adds that CSR may develop positive relationship with their stakeholders which in turn create corporate reputation.

Hemingway (2002) in her article has suggested that Corporate Social Responsibility (CSR) can imply diverse things to different people. CSR is generally regarded as a multi-disciplinary subject and its definitions vary in regard to the perceived scope or boundaries of the corporation's responsibility. CSR can be interpreted as a modern-day expression of the concept of philanthropy or charity. It is argued that the formal adoption of CSR by the way of corporations can be related to the changing personal values of managers. Clear understanding of CSR can be enhanced if the values operating at an enterprise level, as well as at the personal level are researched.

Objectives of the Study

1. To study the benefits derived from the CSR practices implemented by the large-scale enterprises.
2. To know the Amendment made to Schedule VII of the Companies Act, 2013 (18 of 2013)

Research Methodology

The study was carried out with the objective to recognize the benefits derived by the companies after implementing CSR practices. The required information was collected through a detailed discussion with the concerned officials and from direct beneficiaries of the CSR initiatives implemented by organization.

Primary Data

The primary data required for this study was collected through a structured questionnaire. A comprehensive questionnaire was framed which mainly included closed ended questions as well as some open ended questions. The companies from three selected districts were sort listed on the basis of sampling technique. The researcher approached the CSR or HR Executives/Managers of the selected companies. A detailed interview schedule was planned for filling the questionnaire.

Secondary Data

The secondary data for the study was collected by physically visiting different libraries, referring to EBESCO online database. Various Online and Printed Journals, Magazines, Research papers, Proceedings of conferences and seminars, Annual Reports of Selected Organizations were also referred. Besides these sources Government Gazette, Websites of various companies and other online sources were also used.

Statistical Tools and Techniques Used for Analysis:

The primary data collected through structured questionnaire is classified, processed and projected into tabular form with the use of statistical tools like MS-Excel Application Software. This software was further used to draw graphs of data presented. SPSS Software is also used for testing of the hypothesis.

Sampling Technique

Stratified Random Sampling Technique was used in this research. The elements were selected on the basis of the districts.

Sample Size

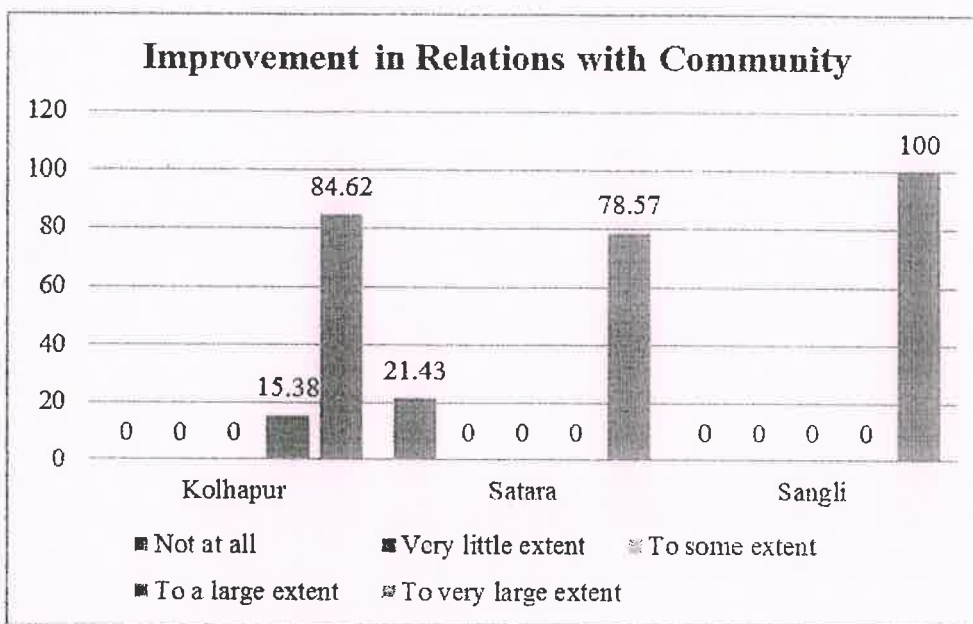
The total population of Large-scale Industrial Units located in Satara, Sangli and Kolhapur District under Manufacturing, Textile and Food Sector is 75. Out of this total population, only those Industrial Units were selected that are undertaking Corporate Social Responsibility Initiatives. Therefore only 35 respondents were selected from different sectors based on the above criteria.

Analysis of Data

Benefits derived from adoption of CSR Initiatives

	Kolhapur	%	Satara	%	Sangli	%	Grand Total	%
Not at all	0	0.00	3	21.43	0	0	3	8.57
Very little extent	0	0.00	0	0.00	0	0	0	0.00
To some extent	0	0.00	0	0.00	0	0	0	0.00
To a large extent	2	15.38	0	0.00	0	0	2	5.71
To very large extent	11	84.62	11	78.57	8	100	30	85.71
Total	13	100	14	100	8	100	35	100

Table 1. Improvement in Relations with Community

Graph 1. Improvement in Relations with Community

Interpretation

From the above table it is observed that only 15.38% respondents in Kolhapur District are of the opinion that CSR initiatives carried out by the company improves their relations with the community to a large extent and 84.62% respondents say that conducting CSR activities have made a very large positive impact on their relationship with community members.

In Satara District, 21.43% respondents say that there is no affirmative improvement at all in the relations between the community and company who undertake CSR activities but 78.57% respondents said that there is improvement in relations with community to a very large extent due to the CSR activities conducted by the companies for the betterment of the community.

In Sangli District, 100% respondents are of the opinion that there is improvement in relations between companies and community to a very large extent after adopting CSR initiatives:

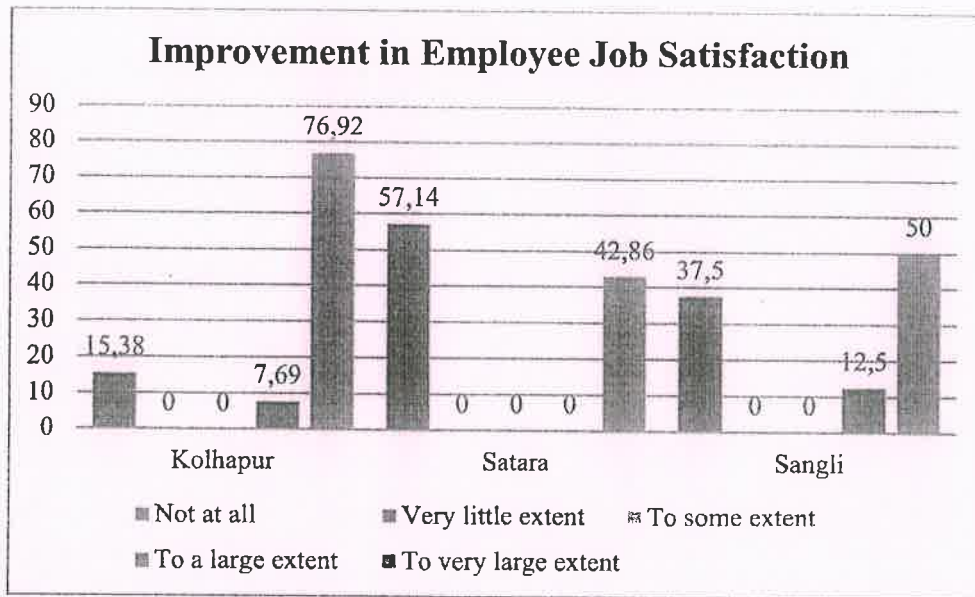
It is interpreted that most of the respondents are of the opinion that there is Improvement in relations with Community because of various CSR Initiatives, but a few respondents say that this benefit is not achieved by the company.

	Kolhapur	%	Satara	%	Sangli	%	Grand Total	%
Not at all	2	15.38	8	57.14	3	37.50	13	37.14
Very little extent	0	0.00	0	0.00	0	0	0	0.00
To some extent	0	0.00	0	0.00	0	0	0	0.00
To a large extent	1	7.69	0	0.00	1	12.50	2	5.71
To very large extent	10	76.92	6	42.86	4	50	20	57.14
Total	13	100	14	100	8	100	35	100

Table 2. Improvement in Employee Job Satisfaction

[Signature]
IQAC Co-ordinator
Maha Mahavidyalaya, Karad

[Signature]
Principal
Maha Mahavidyalaya, Karad

Graph 2. Improvement in Employee Job Satisfaction

Interpretation

It is observed that 15.38% respondents in Kolhapur District say that there is no improvement in the job satisfaction level of the employees whose companies are engaged in CSR activities, 7.69% respondents say that there is improvement in employee job satisfaction level to a large extent when companies undertake CSR work and 76.92% respondents say that companies CSR activities improves the feeling of job satisfaction in the employees.

In Satara District, 57.14% respondents replied that the CSR activities of the organization does not show any improvement in job satisfaction level of the employees while remaining 42.86% respondents replied that companies which conduct CSR activities have shown that there is improvement in the job satisfaction of the employees.

In Sangli District, 37.50% respondents are of the opinion that CSR activities undertaken by the organization does not in any way improve the job satisfaction of employees, 12.50% respondents said that Socially responsible companies help to improve employee job satisfaction to a large extent 50% respondents say that there is improvement in Employee Job Satisfaction to a very large extent.

It is interpreted that out of the total 35 respondents in all three districts, 50% respondents are of the opinion that companies which carry out CSR initiatives show improvement in Employee Job Satisfaction level.

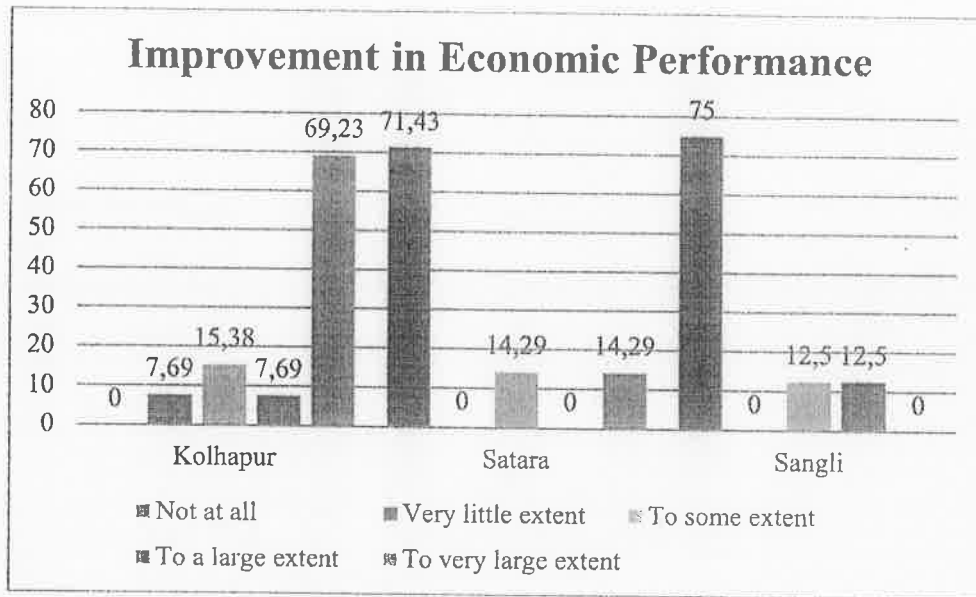
	Kolhapur	%	Satara	%	Sangli	%	Grand Total	%
Not at all	0	0.00	10	71.43	6	75.00	16	45.71
Very little extent	1	7.69	0	0.00	0	0	1	2.86
To some extent	2	15.38	2	14.29	1	12.5	5	14.29
To a large extent	1	7.69	0	0.00	1	12.5	2	5.71
To very large extent	9	69.23	2	14.29	0	0	11	31.43
Total	13	100	14	100	8	100	35	100

Table 3. Improvement in Economic Performance

[Signature]
IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

[Signature]
Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Graph 3. Improvement in Economic Performance

Interpretation

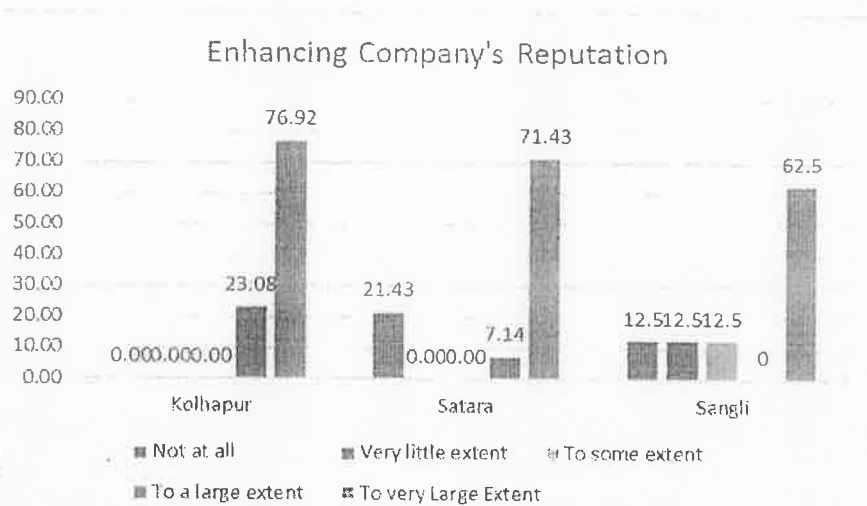
From the above table it is observed that 7.69% respondents in Kolhapur District, are of the opinion that CSR activities improves the financial performance of the company to a very little extent, 15.38% respondent say that this benefit is achieved to some extent, 7.69% respondents say the benefit is achieved to large extent and 69.23% respondents say that due to CSR activities the financial performance is improved to a very large extent.

In Satara District, 71.43% respondents said that CSR activities of the company do not make any improvement in economic performance, 14.29% respondents said that CSR activities improves the economic performance of the company to some extent while 14.29% respondents said that it improves the economic performance to a very large extent.

In Sangli District, 75% respondents are of the opinion that CSR activities carried out by the company do not make any difference at all on the economic performance of the company, 12.50% respondents replied that the CSR work carried out by the company improves its financial performance to some extent and rest 12.50% respondents replied that there is improvement in economic performance of the company to a large extent. Therefore, it is concluded that corporate social responsibility has positive impact on the financial performance of a firm.

	Kolhapur	%	Satara	%	Sangli	%	Grand Total	%
Not at all	0	0.00	3	21.43	1	12.50	4	11.43
Very little extent	0	0.00	0	0.00	1	12.50	1	2.86
To some extent	0	0.00	0	0.00	1	12.50	1	2.86
To a large extent	3	23.08	1	7.14	0	0	4	11.43
To very large extent	10	76.92	10	71.43	5	62.50	25	71.43
Total	13	100	14	100	8	100	35	100

Table 4. Enhancing Company's Reputation

Graph 4. Enhancing Company's Reputation

Interpretation

From the above table it is observed that 23.08% respondents in Kolhapur District said that companies which practices CSR derive the benefit of enhancing its reputation to a large extent and majority of the respondents i.e. 76.92% respondents said that there is enhancement of company's reputation to a very large extent due to the CSR activities undertaken by the company.

The results in Satara District show that 21.43% respondents are of the opinion that there is no enhancement in the company's reputation to any extent even after carrying CSR activities by the company, 7.14% respondents say are of the opinion that there is enhancement in company's reputation to a large extent and 71.43% respondents have the opinion that the company's reputation is enhanced to a very large extent because of their CSR initiatives.

In Sangli District, 12.50% respondents say that there is no enhancement at all in the company's reputation because of their CSR activities, 12.50% respondents say that this benefit is achieved to very little extent, 12.50% respondents say that it is achieved to some extent and 62.50% respondents say that because of the company's CSR initiatives there is enhancement of their reputation to a very large extent. It is clear from the facts that majority of the respondent's i.e. 71.43% say that the reputation of the company is enhanced because of various CSR activities conducted by them, but few respondents say that this benefit is not achieved by the company.

Amendment made to Schedule VII of the Companies Act, 2013 (18 of 2013)

The historic Companies Bill, 2011 was introduced and passed in the Lok Sabha in December, 2012 and was granted assent by the President of India. The New Companies Bill has replaced the Companies Act, 1956. One of the key recommendations that have been induced in the New Companies Bill is the mandatory requirement for a certain class of companies to spend a minimum of 2% of their average profits in the preceding three years on Corporate Social Responsibility (CSR) related activities. With the passing of this Bill, India has become one of the few nations in the world which has a clause for mandatory spend on CSR. This New Companies Bill has made Indian corporations to focus on building the capability to formulate and implement a strong CSR Policy. The intent of the Act is to achieve social progress without disturbing profit motive for which companies should plan their social motive more strategically, systematically and thoughtfully.

Results

1. On the basis of the data analyzed it is clear that the term Corporate Social Responsibility is receiving importance day by day, because the companies that are implementing CSR Initiatives are deriving long-term benefits. Majority of the companies are focusing on CSR activities related to Healthcare, Education and Environment Protection. Various activities are conducted under these heads on a large extent.
2. It is seen from the study that out of the total 35 respondents in all three districts, most of the respondents are of the opinion that there is Improvement in relations with Community because of various CSR Initiatives. If companies get involved with the local community and have an open and honest conversation with them, it can create and promote a credible and trusted relationship, enhancing their support over the longer term.
3. The study reveals that, 57% respondents are of the opinion that companies which carry out CSR initiatives show improvement in Employee Job Satisfaction level. Companies have achieved this benefit through their socially responsible behavior.

4. It is clear from the facts that there is improvement in economic performance of the company to large extent. Therefore, it is concluded that corporate social responsibility has positive impact on the financial performance of a firm.
5. It is observed from the facts that majority of the respondent's i.e. 71.43% say that the reputation of the company is enhanced because of various CSR activities conducted by them. A good CSR program will always give good promotion and even act as an advertisement for the company, but for that it should be properly designed and made known to the public.

Conclusion

Corporate Social Responsibility is the universal subject matter these days as the profit-centered Organizations have a consideration for the environment, people and society at large. Business firms in western countries have procedural norms and policy frameworks to deal with the CSR activities, but in country like India, it is standardized by legal provision to perform CSR activities, still many companies take it as burden without reaping its future benefits. Therefore the researcher has conducted an in-depth study on the benefits derived after implementing of CSR activities by the Industrial Units. The major benefits which were identified are Improvement in customer loyalty, government relations, employee job satisfaction, financial performance, company's reputation, and brand awareness, relations with the suppliers, investors and community.

References

- Agarwal A. & Agarwal P. (2013). Corporate Social Responsibility: An Indian Perspective, Journal of Business Law and Ethics, vol. 1(1), pp. 27-32.
- Asemah E. & et.al. (2013). Business Advantages of Corporate Social Responsibility Practice: A Critical Review, New Media and Mass Communication Online, vol. 18, pp. 45-55.
- Carlsson J. & Akerstom R. (2008). Corporate Social Responsibility – a case study of Ohrlings Price Water House Coopers, A thesis submitted to Lulea University of Technology.
- Dharmapala D. & et. al. (Jan. 2017). The Impact of Mandated Corporate Social Responsibility: Evidence from India's Companies Act of 2013, Article submitted in International Conference on Corporate Finance, pp. 1-56.
- Epstein J. & Reeves (2012). Six Reasons Companies Should Embrace CSR", The CSR Blog.
- Khanam F. & Kanwal M. (2013). Impact of Corporate Social Responsibility on the Firm's Financial Performance, IOSR Journal of Business and Management, vol-14(5), pp. 67-74.
- Rajak L. and Mishra K. (Dec, 2014). A Study of Corporate Social Responsibility in Indian Organizations, Indian Journal of Applied Research, vol. 4(12), pp. 438-441
- Sontaite M. & Petkeviciene (2015). CSR Reasons, Practices and Impact to Corporate Reputation, Proceedings in 20th International Scientific Conference Economics and Management.
- Tandon V. (Sept, 2007). PR with CSR–Commitment Pays, The Icfai University Press, pp. 46-48.
- Yadav M. (2014). Impact of Corporate Social Responsibility on Corporate Reputation: Indian Scenario, International Journal in Management and Social Science, vol. 2(5), pp. 27-39.

IQAC Co-ordinator
Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal
Mahila Mahavidyalaya, Karad

A STUDY OF EMERGING ISSUES AND CHALLENGES TO INDIAN DEMOCRACY**Prof. Gujar Kishor Shivaji**

M.Com. M.Ed. SET, NET, Ph.D. (App.)

GDC&A, DMOA&FA

Assistant Professor,

Department of Commerce

Mahila Mahavidyalaya, Karad.

Abstract –

This Research paper is discusses about concept of democracy, development of Indian democracy. There is lot of issues and challenges faced by Indian democracy are discussed like corruption, poverty, illiteracy, casteisms, horse-trading in politics, criminalization of politics and violence, new education policy, gender discrimination, communalism, regionalism etc.

This Research paper also focuses on the various strategies for improve the Indian democracy. Also useful in finding the corrective measures for improving the Indian democracy. Also focuses on roles of citizens in making an efficient and successful democracy. For a better understanding of the same, we discuss this in this research paper.

Key words: criminalization of politics and violence, new education policy, gender discrimination, communalism, regionalism

Introduction –

India is the largest democratic country in the world. We are proud to be the largest democracy in the world. For more than sixtyfive years we have witnessed the conduct of successful elections, peaceful changes of government at the Centre and in the States, people exercising freedom of expression, movement and religion. India has also been developing and transforming economically and socially. At the same time we, quite often, listen complains about prevalent inequalities, injustice or non-fulfillment of expectations of certain sections of the society. These people do not feel themselves participative in the democratic process.

We know that democracy means ‘government of the people, for the people, and by the people’. It means democracy is not limited to just a process of election, but also fulfilling social and economic aspirations of the people. In India we keep on debating these various aspects of democracy and its achievements and issues as well as challenges. Important issues like horse-trading in politics, the anti-defection law, pros and cons of post-poll alliances and discretionary powers of the governor has brought to light the various challenges facing Indian democracy. For a better understanding of the same, we discuss this in this research paper.

Some objectives of this paper are -

IQAC Co-ordinator

Mahila Mahavidyalaya, Karad

Principal

Mahila Mahavidyalaya, Karad

Anti-Defection law does not seem to be doing much to stop MLAs from defecting. This is primarily because MLAs are offered back-door entry to assemblies by rival parties. Ethics of post-poll alliances, unlike pre-poll alliances, where the voters are aware of whom they are voting for, post-poll alliances present a new set of challenges. The post-poll alliance is seen as a betrayal of the trust of the voters by many. Misuse of data on social media sites, privacy of users and the power of social media to influence important political outcomes. Dynastic politics, lack of strong opposition at the centre and Religion based politics. Freebies given by political parties during elections.

We have moved towards multi-party system, with fractured mandates becoming the norm. Another issue is that of the discretionary powers of the governor. Government formation now seems to be like who approaches the governor the fastest to stake claim to form the government. We saw a situation of Maharashtra state government in last few days about the government formation and role of governor of Maharashtra state. Four senior-most judges of the Supreme Court held a press conference and raised a banner of revolt against the Chief Justice of India (CJI). The duration for which Parliament meets in India, compared with other democracies, is short. As well Disruptions in parliament by the members of parliament is becoming most issue.

ROLE OF CITIZENS IN AN INDIAN DEMOCARCY

The role of citizens of India in democracy is very important. As citizens of India, do we really appreciate the role of a citizen in a democracy? Why is this role so important? Generally, it is believed that the government rules the people who have to respect the political authority and obey it. They are there to be governed. But don't you think that this is not so in a democracy? The people who are citizens in a democratic system like India cannot and ought not remain passive and treat them as governed. In fact, a democracy can be successful and vibrant only when citizens imbibe and reflect in their mindset, thinking and behavior the basic values like equality, freedom, secularism, social justice, accountability and respect for all. They have to appreciate the opportunities for their desired roles and play proactive roles to actualize the goals of democracy.

Conclusion—

The citizens must respect the law and reject violence. Every citizen must respect the rights of his or her fellow citizens, and their dignity as human beings. No one should denounce a political opponent as evil, just because of holding different views. People should question the decisions of the government, but not reject the government's authority. There is need for collaboration among governmental agencies, political parties, civil society and citizens in general.

The corrective measures that are needed to meet the challenges to Indian democracy are focused around the issues and concerns like universal literacy i.e. education for all, poverty alleviation, elimination of

1.2.2 Number of Add on /Certificate Programmes Offered During the Year 2022-23

Sr. No.	Name of Add on /Certificate Programmes Offered	Course Code (if any)	Year of Offering	No. of Times Offered During the Year	Duration of Course	Number of Students Enrolled in the Year	Number of Students Completing the Course in the Year
1	Fashion Designing	CSD 10	2022-23	1	2 Months	69	69
2	Beauty Care	CSD 03	2022-23	2	2 Months	73	73
3	Travel and Tourism	SUCSD 02	2022-23	1	6 Months	15	15
4	GIS	CSD 11	2022-23	1	30 days	11	11
5	E-Banking	CSD 06	2022-23	1	6 Months	24	24
6	Balwadi Teacher Training (Centre for Lifelong Learning, SUK)	SUCSD 01	2022-23	1	6 Months	17	17
7	Income Tax	SUCSD 03	2022-23	1	6Months	22	20
8	Counselling	CSD 12	2022-23	1	2 Months	15	15
9	CCIT	CSD 02	2022-23	1	45 days	11	11
10	Police Training	CSD 13	2022-23	1	3 Months	9	9
11	Spoken English	CDS 01	2022-23	1	3 Months	21	21
12	Women Laws	CSD 20	2022-23	1	2 Months	14	7